

V I E N Y B Ė

1886 • 96TH ANNIVERSARY YEAR • 1982

96 M. 14 N.

192 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

1982 M. RUGSĖJO (SEPTEMBER) 15 D.

Telephone
APplegate 7-7257

50 CENTŲ

Lituanistikos Katedros rūpinamais klausimais tariasi University of Illinois studentė Snieguolė Zalatorūtė su PLB Valdybos pirmininku Vytautu Kamantu.

PABALTIEČIAI – RUSŲ "PRIEŠAI"

Sovietų armijoje tarnaujantys pabaltiečiai laiko save pranašesniais už rusus, kuriuos jie smerkia kaip savo okupantus. Tokių išvadų prieina ši pavasarį Rand Corporation išleista studija, The Ethnic Factor in the Soviet Armed Forces (Etninis veiksnys Sovietų karinėse pajėgose). Knygos autoriai S. Enders Winbush ir Alex Alexiev pastarųjų dviejų metų bėgyje apklausinėjo 130 buvusių Sovietų karių, įskaitant 3 latvius, 2 lietuvius ir vieną estą. (Alexiev šiuo metu renka medžiagą apie rezistenciją Pabaltijyje ir yra labai palankiai atsiliepęs apie ELTOS biuletenius anglų kalba).

Pasak studijos, pabaltiečiai žiūri į rusus iš aukšto. Karininkai įžeidinėja latvius, dažnai vadindami juos fašistais. Vienas buvęs Sovietų kareivis pasakojo, jog "estai laiko save pranašesniais už rusus ir dažnai jiems rodo panieką". Kitas kalbėjo, kad pabaltiečiai nekenčia rusų, kurie turi "menkavertiškumo kompleksą pabaltiečių atžvilgiu"; jis pridūrė, kad pabaltiečiai yra "puikūs ir labai drausmingi kareiviai".

"Pagal sovietinę politiką, tautinės mažumos, kaukazičiai, rytų

azijatai ir pabaltiečiai siunčiami kuo toliau nuo savo tėvynių", aiškino vienas apklausinėtųjų. "Šios mažos tautos pasižymi stipriu tautinės kultūros ir tautinės vienybės jausmu. Jei juos išsiunti tarnauti toli nuo savo namų, riaušėms ar kitokiems neramumams iškilus, jie negali ginklais paremti savo tautiečių. Jei esi uzbekas, tarnauji Rusijoje; jei esi pabaltietis, tarnauji Uzbekistane".

Studijoje rašoma, kad "Latvių, lietuvių ir estų nerasi pasieniečių daliniuose, nes jais visai nepasitikima". "Kariuomenėje tarp rusų ir pabaltiečių yra daug konfliktų, nes kai kurie pabaltiečiai menkai tekalba ar visai atsisako kalbėti rusiškai. Pabaltiečiai neslepia savo priešiško rusams. Kiti, pvz. centriniai azijiečiai irgi aiškiai nemėgsta rusų, bet retai apie tai atvirai pasisako. Kareiviai iš Pabaltijos respublikų kaltino rusus jų šalių užėmimu ir jų laisvės užgniaužimu".

Studijoje pabrėžiami tarp rusų ir azijiečių dažni susikirtimai. Jos autorių nuomone, ilgesnio karo didesnių pralaimėjimų atveju, kai kurie sovietų kareiviai perbėgtų į kitą pusę.

RUOŠIASI PENKTAM PASAULIO LIETUVIŲ KONGRESUI 1982 M.

Vienas didžiausių įvykių lietuvių išeivijos visuomenėje yra Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjungos rengiami Jaunimo Kongresai. Sekantis toks Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas ruošiamas 1983 m. liepos mėn. Tai bus jau penktasis PLJK.

Praeityje įvyko keturi Kongresai. I-masis 1966 m., Chicagoje ir Dainavoje. Dalyvavo apie 400 jaunuolių iš 13 kraštų.

Sekantis Kongresas įvyko 1972 m. Chicagoje, ir arti Cleveland, Ohio ir Toronto, Ont., Kanadoj. II Kongrese buvo išrinkta PLJS valdyba, kuri prisiėmė pasaulio lietuvių jaunimo veiklos koordinavimo darbus.

III Kongresas įvyko 1975 ir 1976 metais Pietų Amerikoje (Brazilijoje, Urugvajuje, ir Argentinoje). Kongrese buvo diskutuojama bei sprendžiami organizaciniai klausimai.

IV-asis Kongresas įvyko 1979 m. Europoje (Londone, Anglijoje ir prie Frankfurto, V. Vokietijoje). Šiame Kongrese buvo svarstoma lietuvių išeivijos jaunimo veiklos perspektyvos ir tikslai.

V-tasis PLJK turi įvykti 1983 m. liepos mėnesį. Kongreso atidarymas bus Chicagoje per II Pasaulio Lietuvių Dienas (PLD). Chicagoje įvyks PLB Seimas, Dainų Šventė, Sporto varžybos ir eilė kultūrinių renginių.

Liepos 2 d., 1983 m. per Kongreso atidarymą įvyks Talentų vakaras Chicagoje.

PLJKongreso stovykla vyks nuo liepos 4 iki 10 dienų. Stovyklos programa bus pritaikyta jaunimui nuo 16-35 metų amžiaus, pagal PLJS statutą.

Po stovyklos (tai yra nuo liepos 11-21 d.), netoli Toronto, Ont., Kanadoj, Trent Universitete vyks Studijų Dienos. Dalyviai susidaro iš visų kraštų atstovų, PLJS atstovų, taip pat atstovai iš akademinės, studijų dienų ir Kongreso Ruošos komitetų.

Kongreso "Politinis momentas" vyks Kanados sostinėj, Ottawa. Numatyti tikri susitikimai su Kanados Valdžia ir vykimas į kraštų ambasadas. Iš Ottawa bus kelionė į Montrealį.

Atstovų kraštams skirta:

Australijai	10
Argentinai	7
Brazilijai	7
Didžiąjai Britanijai	6
JAV	40

Kanadai	20
Kolumbijai	4
Prancuzijai	4
Urugvajui	4
Venezuelai	4
Vokietijai	10
Laisvų vietų palikta	4

Iš viso Kongrese dalyvaus 120 kraštų atstovai. Visi kraštai privalo iki 1982 m. spalio 1 d. pravesti rinkimus ir PLJS valdybai įteikti atstovų sąrašą.

Taip pat buvo nutarta išleisti Atstovų vadovą. Tikslas: pradėti atstovų ir dalyvių ruošą, kad kiekvieno krašto atstovai galėtų iš anksto pasiruošti diskusijoms. Bus išsiųsta informacija keturiom dalim. Pirmutinė dalis apžvalginė; antra-studijų dienų eiga; trečioji-temos ir ketvirtoji-papildomieji.

Kongreso Programa išplauks iš pagrindinio tematinio siūlo. Tai yra "Suprask iš kur esi kilęs, kad žinotum kas esi, kad žinotum kur eiti, ir kaip ten patekti!" Numatytos trys pagrindinės temos: 1) Tautinis sąmoningumas. 2) Tautinis solidarumas ir Tautinė išraiška.

Visos komisijos veikia, kad Kongresas praeitų sklandžiai.

Karo metu bombarduoti tik rusų respublika

Generolas Maxwell D. Taylor, buvęs bendro štabo vadas Kennedy ir Johnsono administracijose, neseniai The Washington Post dienraštyje išspausdino straipsnį pavadinimą "Nauja gynybos priemonė" (A New Measure for Defense). Jis siūlo naują JAV-ių strategiją, kad Sovietų valdžiai reikėtų įtikinti, jog jai pradėti atominį karą būtų savižudystė. Taip pat pabrėžia, kad taikiniai Sovietų Sąjungoje turėtų būti apriboti rusų apgyventa sritimi, sumažinus nuostolius nerusų respublikose. Taylor pastebi, kad jo dėmesį į etninio veiksnio svarbą atkreipė profesorius Gary L. Guertner savo straipsnyje "Daugiatautės valstybės strateginis pažeidžiamumas" (Strategic Vulnerability of a Multinational State), kuris buvo išspausdintas Political Science Quarterly žurnale.

VLIKO vicepirmininkas Liūtas Grinius generolą Taylorą už jo straipsnį ir ypač už nerusų tautų SSRS-oje svarbos pabrėžimą laišku pasveikino. "Deja", rašo Grinius, "jokia pokario JAV-ių vyriausybė nerusų tautų antirusiškų ir antiimperialistinių sentimentų potencialo nepripažino".

VIENYBĖ

Oldest Lithuanian newspaper in the world.
Established in 1886 by J. J. Paukstys.
Publication number (USPS-659180).

Vienybe is published twice a month by Valerie Tysliava and son Joseph N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207. Second Class postage paid at Brooklyn, N. Y. Postmaster: Send address changes to Vienybe, 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207.

Subscription per year \$10.00. By First-Class mail \$25.00.

Staff: Editor: Jonas Valaitis; Managing and Layout editor: Valerie Tysliava; Assistant: Ann Waivada; Business Manager and Photo editor: Joseph N. Tysliava.

Contributing editors and writers: Mykolas Drunga, Demie Jonaitis, Charles P. Kal, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

MŪSŲ SPAUDOS REIKALAIŠ

Beruošiant spaudai Vienybę, televizijos žiniuose išgirstame liūdną pranešimą, kad vien tik šiais metais iki dabar Amerikoje užsidarė net 54 laikraščiai, jų tarpe istoriniai didmiesčių laikraščiai! Tačiau amerikiečių spaudą kankina daug kitokių priežasčių, negu lietuvių spaudą. Jiems didžiausias darbininkų klausimas—unijų algos. Bet popieriaus ir kitų reikmenų kainos, tiražų mažėjimas pritaikomas ir lietuvių spaudai.

o o o

Kad lietuvių spauda dėl panašių ir dar kitų priežasčių kenčia, dažnai paskaitome lietuvių laikraščiuose ir patys rašome.

Niekam nepaslaptis, kad Chicagoje lietuvišką laikraštį leisti lengviausia: ten gyvena daugiausia lietuvių, veikia daugiausia lietuvių įstaigų, pramonės ir prekybos bei viešo aptarnavimo biznių įmonių, daugiausia profesionalų. O kiek ten lietuvių draugijų! Tarp kitko, net dvi bendruomenės. Lietuvių pobūviuose dalyvauja lietuvių kilmės Illinois senato narių, miesto merai, tarėjai, nes kai kuriuose rajonuose gyvena daugiausia lietuvių, lojalių piliečių, pavyzdingų miesto gyventojų, susipratusių balsuotojų. Ir, štai, toje "jūroje" visų tų galimybių laikraščiu gyvuoti, rodo lengva. Tačiau Chicagoje lietuvių spaudoje matyti pakartotinių nusiskundimų. Pavyzdys: Rugsėjo 31-sios laidoje Naujienų redakcinis permerktas ašaromis:

o o o

"Jau esame rašę apie ekonominius Naujienų reikalus, bet šiandien ir vėl esame priversti pasidalyti su skaitytojais svarbesnėmis šio laikraščio problemomis" . . . "turėjome didesnių sunkumų ir anksčiau, bet jie taip sunkiai neslėgė Naujienų, kaip jie slegia, šį nepriklausomą dienraštį, šiandien" . . . "Pati didžiausioji našta užgulė iš Chicagos pašto vadovybės . . . už savo patarnavimą uždėjo netikėtą ir nepaprastai didelį mokesį. Mes turime mokėti paštui už laikraščio išnešiojimą ne tik Chicagoje, bet ir priemiesčiuose, už nuvežimą į kitus miestus ir už laikraščio išnešiojimą tuose miestuose, miesteliuose ir farmose. Chicagoje mokame brangiau, nes paštas išpareigojo laikraštį išnešioti ta pačia diena, kada jis išeina. Mokame už kiekvieno laikraščio numerį kaip už pirmos klasės laišką" . . .

"Mokesį iš Naujienų jie išreikalauja, bet nevisuomet nuneša adresuotai . . . Visur kitur laikraštis eina vadinamu antros klasės paštu. Jis išvežiojamas, bet ne tokia skuba, kaip pirmos klasės laišakai. Kartais pasitaiko keistų kurjozų. Kartais laikraštis, einas antros klasės greičiu, skaitytoją pasiekia greičiau, net pačioje Chicagoje, kur privaloma brangiau mokėti už pasižadėtą greičiu išnešiojimą . . . Mes nustojome kelių skaitytojų dėl pašto nepajėgumo laikraštį laiku pristatyti . . . Be netvarkingo išnešiojimo, pašto tarnautojai dažnai "adresato neranda". Žmogus turi savo namą ir laikraštį gauna ištisą dešimtmetį, o laiškanesys Naujienas gražina. Geriau pasakius laikraščio jis negražina, bet išplėšia poros colių pirmo puslapio skyrelį su adresu, įdeda į voką ir reikalauja, kad už sugražinimą jam sumokėtume 25 centus . . . Pasitaiko ir griežtesnių atsitikimų. Laiškanešys užrašo, kad adresatas išvažiavo ir naujo adreso nepaliko. Chicagos paštas reikalauja 25 centų, nes tuos pinigus jis turi pasiųsti Michigano arba Nebraskos paštui. "Skaitytojas skundžiasi, kad negauna laikraščio. Naujienos privalo dar 25 centus pridėti dėl tarnautojo neapdairumo" . . .

o o o

Baigusios tokio pašto elgesio pavyzdžius, Naujienos dar pridėda, kad kovo mėn. Chicagos pašto vadovybė pranešė, jog nuo Naujų metų privaloma už tokius patarnavimus dar primokėti po \$1,200 kiekvieną mėnesį!

Atsišaukia į skaitytojus ir rėmėjus, prašydamos pagalbos. Ir skelbia keleto stambių sumų aukotojų pavardes.

o o o

Kas parašyta Naujienose apie jų bėdas su paštu, paliečia visų laikraščių leidėjus. Tad ar bereikia tai ir Vienybės skaitytojams kartoti?

Juk Vienybė taip pat nepriklausomas laikraštis. Jai taikomos tos pačios taisyklės, nors ji leidžiama Brooklyne, bet skaitoma ir Chicagoje.

Atminkim, kad JAV Paštas yra Federalinės valdžios įstaiga. Tos pačios taisyklės veikia Chicagoje, tos pačios Brooklyne ir visur kitur JAV.

Lietuva—"Šiaurės Europos dalis"

Žurnale The Problems of Communism keturi Šiaurės Europos žinovai Gilberg, Osborn, Taylor ir Fairlamb rašo, kad šią Europos dalį sudaro ne tik penkios šiaurinės valstybės (Danija, Suomija, Islandija, Norvegija bei Švedija), bet ir Lietuva, Latvija bei Estija. Jie primena, kad trijų Pabaltijo respublikų kultūra tradiciniai orientavosi į Vakarų. Nors tos respublikos nėra visuomeniškai ir ūkiniai taip aukštai išsivysčiusios, kaip kitos Šiaurės Europos valstybės, jos pralenkia kitas respublikas Sovietų Sąjungoje. Be to, savo nepriklausomybės metais, jos patyrė politinę demokratiją.

Rašo, kad Maskvos akimis, autoriai, Šiaurės Europos valstybės yra grėsmės šaltinis. Danija, Norvegija ir Islandija priklauso NATO santarvei. Neutrali Švedija yra ūkiniai ir kariniai pajėgi. Ir Suomija, nežiūrint jos nuo Maskvos priklausomos užsienio politikos, sugebėjo išlaikyti savo politinį ir ekonominį pastovumą; suomių tauta, kurioje tebegyvi anti-rusiški sentimentai, pasiryžusi išsaugoti savo suverenumą.

Anot straipsnio, grėsmės išpūdi Maskvai dar sustiprina tradiciniai draugystės ir kultūrinio giminingumo ryšiai tarp Šiaurės Europos kraštų ir Pabaltijos tautų. Tautinis separatizmas bei religinis atgimimas Pabaltijo respublikose, o ypač Lietuvoje, sudaro stambią kliūtį rusų įtakos plėtimuisi strateginiu atžvilgiu svarbioje srityje.

Straipsnio autoriai pabrėžia, kad trijų Pabaltijo respublikų kalbinis ir kultūrinis savitumas, jų tvirtas politinis nacionalizmas, ir jų tebegyvi ryšiai su nepriklausomomis Šiaurės Europos valstybėmis savaip išskiria Lietuvą, Latviją ir Estiją iš bendros sovietinės sąrangos.

Maskvai Pabaltijo respublikos tu-

ri gyvybinės svarbos, nes pro jas eina tradicinis invazijos vieškelis į Vakarų ir iš Vakarų. Be to, Lietuva, Latvija ir Estija yra svarbi "rusinimo politikos laboratorija". Toji politika pasireiškia gausia rusų imigracija, tautinių Pabaltijo kalbų ir kultūrų diskriminavimu, bei griežta vietinių partijos aparatų kontrole.

Autorių nuomone, trys Pabaltijo respublikos Maskvai svarbesnės ūkiniu atžvilgiu, kaip tai galėtų atrodyti iš jų dydžio. Pavyzdžiui, jų elektroninė pramonė remiasi igudusia vietine darbo jėga. Tradicinis pabaltiečių reiklumas ir našumas labai praverčia žemės ūkyje, kurio užduotis aprūpinti didelį gyventojų skaičių pačioje Rusijoje, ir ypač Leningrade.

Bet koks politinio ar religinio disidentizmo pasireiškimas Pabaltijoje griežtai represuojamas—rašo straipsnio autoriai. Maskva bijo glaudesnių ryšių tarp lietuvių ir lenkų. Maskva nervingai reaguoja į įvykius Lietuvoje; nedvejodama tramdo bet kokias nacionalizmo ar kultūrinio separatizmo apraiškas Latvijoje bei Estijoje. Tai rodo Maskvos baimę ir jos pasiryžimą neleisti Pabaltijo kraštams išsprūsti iš jos kontrolės.

Pasak autorių, Tarybų Sąjunga ypatingai stengiasi sumažinti Šiaurės Europos šalių kultūrinę bei ūkinę įtaką Pabaltijoje. Maskva gerai žino, kad tokia įtaka, susijusi su pabaltiečių tautiniu bei religiniu separatizmu ir politiniu nacionalizmu, gali būti politiškai pavojinga jos trapiam daugiatautei imperijai. Atsižvelgiant į gana tamprus ryšius tarp Šiaurės Europos valstybių (ypač Švedijos ir Suomijos) ir trijų Pabaltijo respublikų (ypač Estijos ir Latvijos), Maskvai bus nelengva pašalinti Šiaurės valstybių įtaką Pabaltijoje.

LBK kronikų 455 puslapiai anglų kalba

Pernai pasirodė pirmasis LKB Kronikų rinktinės tomas anglų kalba. Jis apima pirmuosius devynis numerius nuo 1972-ųjų iki 1974-ųjų metų. Šią 455-ųjų puslapių knygą išleido Loyola universiteto Chicagoje leidykla.

Įvadiniame žodyje, Loyola Universiteto prorektorius, tėvas Donald Hayes, S. J. trumpai apžvelgia Lietuvos istoriją, pamini, kad 1918-aisiais metais atgavusi nepriklausomybę, Lietuva pasiekė didelės kultūrinės ir ūkinės pažangos. Tarybų Sąjunga 1940-aisiais metais Lietuvą okupavo—nepaisydama 1920-ais metais pasirašytos taikos sutarties, pagal kurią Maskva visiems laikams garantavo Lietuvos nepriklausomybę, ir sulaužydama 1926-ųjų metų savitarpi nepuolimo aktą.

Prorektorius primena, kad 40-ties metų bėgyje lietuviai pergyveno masines deportacijas, vadovaujančių asmenų išvežimą ir Bažnyčios persekiojimą. Už savo krašto meilę ir už ištikimybę religijai jie tremiami, kalinami, laikomi konclageriuose ir psichiatrinėse.

Tėvas Hayes pabrėžia, kad "šioje katalikiškoje šalyje visos religinės

bendruomenės represuotos, katalikiškos organizacijos panaikintos, bet kokia katalikiška spauda uždrausta. Kai kurie pasišventę lietuviai stato pavojun savo laisvę ir gyvybę, ir leidžia pagrindžio leidinį—LKB Kroniką". Prorektorius žodžiais, šis slaptas dokumentų rinkinys atskleidžia "pavergtos šalies kančias". Todėl, rašo jis, Loyola universiteto leidykla "džiaugiasi galėdama šį išpudingą dokumentinį leidinį rekomenduoti angliškai skaitančiai publikai". Ateityje žada išleisti likusias "Kronikas". (Kronikas anglų kalba New Yorke leidžia Amerikos Lietuvių Kunigų Sąjunga).

LKB Kronikų rinktinėje taip pat spausdinami Oklahoma universiteto prof. dr. V. Vardžio ir Gregoriano profesoriaus dr. P. Rabikausko, S. J. įvadai. (ELTA)

Vincas Trumpa, dirbęs kongreso bibliotekoje, Washington, D. C., tapęs pensininku persikėlė gyventi į Santa Monica, Cal. pas savo seserį ir svainį Elena ir Juozą Kojelius.

Vienybė, 1982 m. rugsėjo 15 d.

ADV. CHARLES P. KAL

Skundžiamasi, kad išeivių lietuvių kunigų prieauglio beveik neturime. Mažėja lietuvių mokytojų, o dar skandalingiau—lituanistinių mokyklų mokinių!

Lietuviškų mokyklų—mokytojų ir mokinių—problema neseniai pajudino A. Rinkūnas Tėviškės Žiburiuose. Jis rašo:

“Lietuviškoji mokykla savo laiku buvo viso mūsų gyvenimo centras ir širdis. Nebuvo tada nė kalbos, kad vaikas neitų į lietuvišką mokyklą. Jei arti mokyklos nebuvo, tėvai šeštadieniais veždavo vaikus po 30 ar daugiau mylių. Netrūko nei mokytojų, nei mokyklų vedėjų. Jie ne tik dirbo be jokio atlyginimo, bet ir fiziškai tvarkė mokyklų klases. Žinau mokyklos vedėją Kanadoje, kuris naktinėje įmonės paiminoje išdirbęs iki šeštadienio 8 v. ryto, važiuodavo tiesiai į mokyklą. Po pamokų dar reikėjo užgaišti su mokinių visuomeniniais ar meniniais vienetais. Namų grįždavo gerokai po vidurdienio labai išvargęs. Keletą kartų lipdamas iš automobilio griuvo ant šaligatvio.

Visuomenė ir jos vadovai, fondų mecenatai, svarstydami lietuviškus projektus, mokyklos reikalus statydavo pirmoje vietoje. Dažnu atveju kiti projektai gaudavo tik tai, kas nuo mokyklos likdavo. Visi suprato, kad mokykla yra lietuviybės išlaikymo šaknis. Nustosime lietuviškųjų mokyklų, neberekės nieko—nei lietuviškų parapijų, nei laikraščių, nei knygų.”

***

Toliau rašinio autorius taikliai duria:

“Visuomenės vadovai ir mecenatai pasimetė lietuviškųjų darbų vertinime. Lietuvos laisvinimo darbas (per VLIKą, ALŲ, Bendruomenę, samdytą Kalifornijos reklamos bendrovę), pasauliniai lietuvių seimai, dainų šventės, sportininkų suvažiavimai, jaunimo kongresai, lietuviškoji opera, autorių premijavimas bei knygų leidimas, universitetinė katedra, enciklopedija ir daugelis kitų gražių tikslų daugiau patraukia vadų ir mecenatų dėmesį, negu tyliai dirbantis mokytojas. Laikai, kada mokykla buvo viso ko centras ir širdis, jau praėjo”.

Reikia sutikti su to rašinio baigimėmis—receptinėmis mintimis. Autorius teigia, kad mūsų vadai turėtų atsipeikėti nuo juos apėmusio tvaiko besiginčijant apie tai, kuris jų yra pirmasis Lietuvos laisvinimo veikloje. Jis siūlo pamatyti, kad išeivijos Lietuvos dalis žūva čia pat mūsų akivaizdoje. Todėl reikėtų stiprinti lietuvių mokytojų kadrus, jiems didinti atlyginimus. J. Rinkūnas vaizdžiai kalba sakdamas, jog be reikalo džiaugiamės milijoniniais renginiais ir pastatais, nes jie sekančiai kartai gali būti jau nereikalingi!

***

Ta pačia proga ir vėl norisi pacituoti iš Kanados Tėviškės žiburių. Rašo tokia Rūta-Ona Šiūlytė “Jaunimo žiburiuose”—jaunimui skirtame kampelyje. Iš to rašinio atrodo, kad ji ir diplomuota, ir Vieniūbė, 1982 m. rugėjo 15 d.

pedagogė, ir žurnalistė, ir visuomenės veikėja. Jos rašinys pavadintas “Mano vargai kursų belaukiant”. Ir aprašo ji viską, kaip ji norėjusi pamatyti Lietuvą, pamatyti Nemuną, Trakus, išgirsti gegutę, pauostyti pušynus ir paragauti baravykų, be to, dar susitikti su 16 teta bei dėdžių ir 22 pirmos eilės pusbroliais ir pusseserėmis”, kurie nekantriai jos laukė.

Ji smulkiai aprašo ir visą procedūrą, kaip ji paruošusi kopijas išgytų laipsnių ir diplomų, parašiusi autobiografiją ir laišką universiteto rektoriui, kad norinti patekti į lietuvių kalbos kursus, ir kaip nekantriai laukusi atsakymo.

Kulminacinėje rašinio vietoje—ji aprašo, kaip gauna iš Vilniaus laišką su neigiamu atsakymu ir pyksta ant rektoriaus, kad tas laiškas mašinėle rašytas ir pasirašytas ne jo paties, o kieno nors kito, kurio pavardės ji net išskaityti negalinti, ir per vėlavimą pasiekęs, nes rektorius pasigailėjęs “Kapeiku oro pašto ženklui”.

***

Ir kaip anksčiau mergina vylėsi rektoriaus humanišku, taip dabar juo nusivylė, ir pradeda visą įtarinėjimą ir spėliojimą litanią.

Ji rašo: “Nesinori tikėti, kad rektorius būtų be širdies, nehumaniškas—neatsižvelgė į tai, kad kandidatai turi susitvarkyti su darbais, mokslu ir pasiruošti tokiai kelionei iš anksto. Sunku tikėti, kad laisva valia išsiuntė tokius laiškus, kurie pranešė žinią paskutinę minutę.

Rektorius gal ir buvo verčiamas slėpti mano giminei, kad kursų šią vasarą nebus, ir sakyti, kad sąrašas nesudarytas, nors laiškas buvo išsiųstas prieš tris mėnesius. Bet tai nežmoniškas “žaidimas”.

Iš tų citatų jau aiškiai matyti, kad tai jaunai lietuvaitėi gal kas kita, o ne lietuvių kalbos kursai rūpėjo . . .

Įdomu, kodėl nebuvo kursų Vilniuje šią vasarą? Ar dėl neramumų politinėje sferoje, ypač santykiuose tarp Sovietų Sąjungos ir laisvojo pasaulio? Ar gal tai ženklas antiamerikinės politikos (dauguma kursantų važiuoja iš JAV ir Kanados).

Aš spėju, kad okupanto švietimo pareigūnai pastebėjo, kad iš buvusių kursantų tik vienam kitam pavyko apsukti galvas komunizmo principais kursų metu. Dauguma grįžo namo lietuviams patriotais, pajutę savo tautos šilumą ir suradę savo kilmės šaknis”.

JAV Valstybės departamentas paėmė spaudos žinias, kad Amerika yra didžiausia pasaulio ginklų prekiautoja. Raporte rašo, kad atsilikusioms šalims daugiausia ginklų parduoda Sovietų Sąjunga. Trečiajame pasaulyje 41% visų tankų, 56% visų kovos lėktuvų ir 64% karo laivų per praėjusį dešimtmetį pirkti iš Sovietų Sąjungos. Nuo 1972 m. trečiojo pasaulio šalims sovietai pardavė 74,000 ginklų sistemų, o Amerika 44,000.

Lietuviams svarbiausi rinkimai Illinois yra gubernatoriaus pareigoms.

Dabartinio gubernatoriaus Jimmy Thompson terminas baigiasi lapkričio mėn. Illinois piliečiai, turį teisę balsuoti gali tai atlikti savo nuožiūra.

Lietuviai politiškai labai susidomėję savo ateitimi.

Gubernatorius Thompson yra parodęs koks laukia lietuvių likimas. Dauguma, nors būdami demokratų, bet už jį balsuos, kadangi per 4 metus jis išgelbėjo Illinois valstiją nuo bankroto.

Kada gubernatorius Thompson perėmė “tuščią” valdžios vairą ir tuščią valstijos išdą, nepaisant ekonominės krizės, jis piliečiams parodė, kaip reikia valstiją ekonomiškai

Reikia pripažinti, kad Illinois valstijoje veikia stipriausias darbininkų unijos. Pagal jų skaičių, jų vadai yra palinkę į demokratų pusę.

Lietuviams gub. Thompson dabar ir ateity gal būtų labai palankus, kadangi jis atokiau laikosi nuo juodukų, bet jis laikosi teisingumo dėsnio. Naujasis kandidatas gubernatoriaus pareigoms yra Stevenson (demokratas). Jo tėvas jau seniai miręs; jis buvo Illinois gubernatorius, kuris pasižymėjo savo gabumais ir užsitarnavo pagarbos. Už jo gabumus ir drąsą, demokratų vadovybė jį ruošė net JAV prezidento pareigoms. Miręs Chicagos meras Richard Daley jį labai rėmė, bet vėliau, pamatęs, kad senasis Stevenson yra gudresnis, gabetesnis ir drąsesnis už senąjį R. Daley ir gali iš jo paveržti politinę jėgą, prieš svarbiausią momentą, senąjį Stevensoną politiškai “pastūmė”.

Jo sūnus sumanė pasekti savo

tėvą. Ir dabar jaunasis Adlai Stevenson kandiduoja į Illinois gubernatoriaus postą prieš dabartinį gub. Thompson. Gerai žinodamas savo tėvo politinę karjerą, turiu pabrėžti, kad jaunasis Stevenson nesugeba ir, atrodo, nesugebės pasekti tėvo politiką.

Illinois piliečiai net nustebo, kad naudodamasis savo tėvo nuopelnais, buvo išrinktas JAV senatorium. Tose pareigose išbuvo netoli 10 metų. Tuo laikotarpiu nepasižymėjo. Ne gana to, jis piliečius nustebino, kai be jų žinios, atsisakė senatoriaus pareigų. Tai istorinis faktas, kad išrinktasis ir sveikas senatorius, be rimtos priežasties, atsisakė, t. y. svarbiausios ir garbingiausios vietos! Man atrodo Adlai Stevenson sumanė siekti gub. pareigų su savo bičiuliu dabartiniu Cook apskrities prokuroru Daley, kuris siekia Chicagos mero pareigų. Žinoma, ši jų kombinacija yra tėvų įtaka. Bet Chicagai būtų pragaištinga. Aš patarčiau, kad A. Stevenson būtų politiškai laisvas, o jo bičiulis—turėtų užbaigti savo terminą, kuriam jis išrinktas, ir demokratų partijos neskaldyti. Klausimas, ar tokį asmenį dėl jo nepastovumo, jeigu ir išrinktume gubernatoriaus pareigoms, jis sumanęs po rinkimų vėl atsistatydintų dėl, kaip žmonės sako “dėl nuobodumo”. Antras klausimas, kas balsuos už gub. Thomsoną ir kas balsuos už buvusį senatorių A. Stevenson?

Pagal žmonių teigimą, už buvusį sen. Stevensoną balsuotų juodukų vadai, unistų vadovai, žydų “patriotai” ir liberalai.

Už gub. Thomsoną, pagal tų pačių žmonių nuomonę, balsuotų nuosaikingi ir sveikai galvojantieji Illinois balsuotojai.

Šventojo kryžiaus bažnyčioje malda

Misteriškasis Dausų Valdove!

Žvakutėms žybciojant šioje šventykloje ir grožiui besiskleidžiant į mano sielą, taip pat vargonams virpinant širdies pulsavimą ir chorui mane kaliant į kosmoso dausas, kreipiuos, Dausų Valdove, į Tave su kukliu prašymu: atkreipki dėmesį į šios šventyklos bylą!

Žinai, lietuviai ją statė. Plytelės kiekviena primirkusi jų prakaitu ir meile Dievui, tautai. Jos puošmenos, altoriai ir paveikslai įgyti jų doleriais. Doleriais, kuriuos jie uždirbo fabrikuos, prarasdami sveikatą ir jaunystę. Jų šiandien gyvų nėra. Jų sielos, vėlės gal Tavo karalystės apartamentų globoj šiandien dejuoja, kad štai puošni jų bažnytėlė—jau ne lietuvių! Jau svetimų globoj. Su tom vėlėm dejuoja tūkstančiai lietuvių.

Jie maldomis kreipėsi į dangų. Į katalikų Dievą. Atsakymo nėra! Jie kreipėsi į vyskupus ir jaunus bei senus dvasiškius. Atsakymas—tyla! . . .

Tu, Dausų Valdove, sukūrei žmogų. Davei jam ryžto jausmą—įgytą kūrą nors, o per įgytas gėrybes—pajusti muziką šios žemės egzistencijos su jos apraiškomis. Su mistika stebuklų!

Su žmogiškos sielos kūrybiniais niuansais žmonės sau sukūrė šventyklą. Tik sau, o ne kitiems. Esu tikras, kad Tu, Dausų Valdove, gerbi žmogaus įgytą turtą. Turta, kuris dangaus galybėms gerbti skirtas! Ir per kurį lietuvis nori jausti Dievo pulsą ir savo gimtojo krašto meilę.

Dausų Valdove! Paveiki mąstymą dvasiškių. Mažų ir didelių. Paskatink protą jų—suprasti tai, ko jie ligšiol nežino. O jie nežino, kad skriauda sielų pagimdo skausmą, o šis augina revoliucinius sparnus. Kai jie jau bus užaugę, lietuviai išsisklaidys. Ieško kitokių dievų . . .

Pažadink, Mistiškasis Dausų Valdove, sąžinės dvasiškių! Jei sąžinės jau jų užsnūdo ar tapo nebejautrios, būk jų psichikos ir jausmo chirurgas.

Igalink juos suprasti, kad jų tikslas—megzti su Tavim kontakta. Tokį, kuris būtų pagrįstas tarnauti žmogui. Dvasiškis, jei tarnaus lietuviui, tarnaus ir Tau, Dausų Valdove. Tauta juk kolektyvas. Jame individualybė išsiskleidžia dangaus spalvom. Jame ir muzika dangaus pajuntama sultingai.

K. Baltrukonis

LIETUVIAI AMERIKOJE IR PASAULYJE

Kanados lietuvių dienos spalio 8-10 d.

Kanados Lietuvių Bendruomenės Montrealio apylinkė ruošia Lietuvių Dienas, spalio 8, 9 ir 10 Montrealy.

Spalio 8, penktadienį poezijos vakaras. Bus galima pasiklausyti "Žemininkų poezijos", pristatomos Kazio Bradūno, Henriko Nagio ir kitų. Bus atidaroma retrospektyvinė Juozo Akstino, Vytauto Remeikos ir Telesforo Valiaus dailės paroda.

Spalio 9, šeštadienis, pasižymės puošniu pobūviu—baliu.

Spalio 10, sekmadienį, iškilmingos katalikų pamaldos Šv. Kazimiero parapijoje, kuri šiemet švenčia 75 metų sukaktį. Pamaldose dalyvaus vysk. Vincentas Brizgys. Po pietų Lietuvių Dienų koncertas. Dalyvaus Kanados lietuvių ansambliai, tautinių šokių grupės, chorai, atlikdami temą "Laisvės šauksmas" ir minėdami Maironio 50 metų mirties ir Krėvės 100 metų gimimo sukaktis. Atsisveikinimo vakare užbaigs Lietuvių Dienų programą.

XIV-OJI VINCO KRĖVĖS LITERATŪRINĖ PREMIJA

Keturioliktoji Vinco Krėvės literatūrinė premija, skiriama kas antri metai už grožinės literatūros kūrinį, išleistą išeivijoje, bus iteikta rudenį. Premiją skiria Lietuvių Akademiniis Sambūris Montrealyje, Kanadoje. Iki šiol šią premiją yra laimėję sekantys mūsų rašytojai: Jonas Aistis, Jonas Mekas, Algimantas Mackus, Kostas Ostrauskas, Vincas Ramonas, Marius Katiškis, Antanas Vaičiulaitis, Liūnė Sutema, Juozas Kralikauskas, Eduardas Cinzas, Tomas Venclova ir Henrikas Nagys.

Leidyklos arba patys autoriai prašomi atsiųsti bent po vieną egzempliorių 1980-1981 metais išleistų grožinės literatūros veikalų šiuo adresu: H. Nagys, 700-B Champagnieur Ave., Montreal-Outremont, Que., CANADA H2V 3P8. Neatsiustos knygos nebus svarstomos.

Dabartinę Liet. Akad. Sambūrio valdybą sudaro: J. Kibirkštis-pirm., H. Nagys-vicepirm., A. Ot-tienė-sekr., J. Niedvarienė-izd. ir A. Kličius-narys.

•••

Quebeco provincijos pensininkų globos ministerė surengė dešimtmečiui paminėti suvažiavimą Montrealy. Dalyvavo 600 Quebeco provincijos klubų. Klubai galėjo siųsti po keturis atstovus. Parodoje išstatė meno dirbinių. Montrealio aukšnio amžiaus pensininkų klubui Rūtai atstovavęs Juozas Šiaučiulis, laimėjo antrą vietą už savo medžio drožinį Aušros Vartų Marijos paveikslą-mozaiką.

Toronto, Ont. lietuviai pensininkai baigia sutarti statyti savo namus. Gauta paskola, nupirkta sklypas ir pasirašyta sutartis. Gavus leidimą, bus pradėti statyti namai. Moterys taip pat organizuojasi į pensininkų klubą.

Kunigų Vienybės suvažiavimo dalyviai. Pirmoje eilėje iš k. į d.: prof. L. Zaremba, s. j., P. Baltakis, A. Contautas, L. B. Kr. Valdybos pirmininkas V. Kutkus, vysk. V. Brizgys, prel. J. Balkūnas, prel. Balčiūnas ir kun. V. Dabušis. V. Bacevičiaus nuotr.

Los Angeles, Cal.

Šv. Kazimiero Parapijos metinis balius su sol. Maryte Bizinkauskaite iš Brockton, Mass., įvyks spalio 17 d. viršutinėje parapijos salėje. Taip pat bus ir laimėjimų traukimai. Baliaus pelnas eis užmokėti skolai, kuri buvo užtraukta, uždedant naują stogą mokyklai ir bažnyčios zakrastijoms.

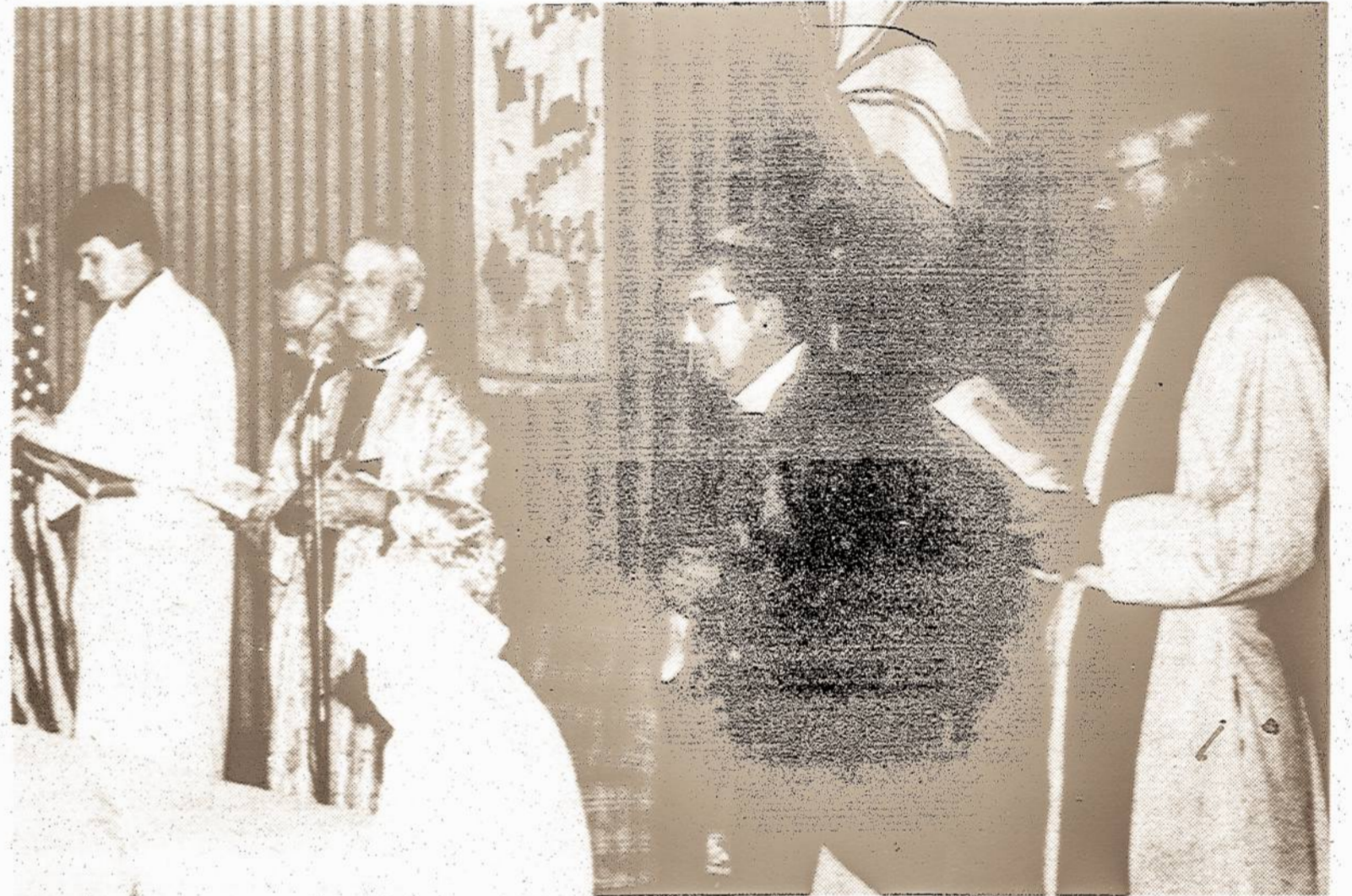
Kęstutis V. ir Milda Čižiūnai su savo trimis vaikučiais yra atvykę pas savo tėvelius ir uošvius Praną ir Marytę Grušus, gyv. Agoura, Cal. K. V. Čižiūnas dirba Wash. D. C. Voice of America angliškame skyriuje.

Simas Kudirka ir Vladas Šakalys, iki šiol gyvenę New Yorke, persikėlė nuolatiniam gyvenimui į Los Angeles ir įsikūrė Santa Monikoje. Abu jau gavo pelningus darbus. Jiems įsikurti daug padėjo Albinas Markevičius ir Antanas Adomėnas. Netrukus atvyks ir kiti šeimos nariai, likę New Yorke.

Lietuvos Gen. Konsulo V. Čekausko popietė, rengiama LA ALTO skyriaus, įvyks spalio 3 d., sekmadienį, parapijos salėje. Pradžia 12:30 val. p. p.

Henrikas ir Elena Šlesingeriai gyv. Venezueloje, buvo atvykę į Los Angeles aplankyti savo tėvelius ir uošvius Kazimierą ir Anelę Šlesingerius, gyv. Los Angeles. Henrikas ir Elena Šlesingeriai iš profesijos abu inžinieriai, dirba Venezuelos kelių susisiekimo tarnyboje. Jie augina tris vaikučius ir yra darbštus lietuvių veikloj.

Kun. Vytautas Pikturna iš Riviera Beach, Fl., keliaudamas po Ameriką, buvo sustojęs Los Angeles Šv. Kazimiero klebonijoje. Aplankė savo skaitlingus pažįstamus bei draugus ir rugpjūčio 26 d. iškeliavo į Arizoną.

Iš Lietuvos Vyčių 69-ojo seimo Cleveland, Ohio—iškilmingas šv. mišios. Iš k. į d.: Kler. E. Puteris, Jurgelaitis, Vysk. V. Brizgys, Vysk. Anthony Pilla, ir A. Contautas.

VIDURIO VAKARŲ LIETUVIŲ DIENA

Praeitais metais pasisekus Kansas City Lietuvių Dienai, ir vietinei amerikiečių spaudai palankiai atsiliepus, ir šiais metais Kansas City lietuvių "Lithuanians of America Kansas City, Kansas" pasirijo surengti Vidurio Vakarų—Lietuvių Dieną.

Jau prieš du mėnesius išsiuntinėjo laiškus visoms Vidurio Vakarų LB apylinkėms ir kitoms lietuviškoms organizacijoms, prašydami padėti tą šventę surengti ir praveisti. Į šventės rengimą visu pajėgumu yra įsijungę Omaha, Nebraska lietuviai su savo puikiu Rambyno chorą, kuris šventės meninėje programoje atliks pagrindines pareigas, o jų tautinių šokių grupė Aušra su savo graakščiais šokėjais stiprins tautinių šokių ritmus.

Omaha lietuviai dirba ranka rankon su Kansas City lietuviiais. Nuo Omaha Lietuvių nenori toli atsilikti ir Denver, Colorado lietuviai, kurie turi gan skaitlingą ir pajėgią tautinių šokių grupę Rūta". Tikimės, kad ir kaimynai, St. Louis lietuviai,

programoje gausiai dalyvaus. Iš tolimesnių vietovių laukiame nors po keletą asmenų iš kiekvieno sambūrio.

Minėjimo išvakarėse bus susipažinimo puota. Jis prasidės rugsėjo 18 d. 6 valandą vakare ir tęsis iki 11 val. nakties; Puotoje vaišins lietuviškais valgiais ir gėrimais, o šokiams gros Don Lipovac orkestras.

Rugsėjo 19 d. 9 val. ryto, Wyandotte County Fairgrounds Administration Bldg. KC. Ks., prasidės Lietuvių Dienos atidarymo iškilmės, pradedant lietuvių kalba mišiomis. Po atidarymo seks gan įvairi programa, o vėliau—vaišės, ir tęsis iki 12 val. nakties.

Į Lietuvių Dienos minėjimą yra pakviesti abu Kansas State Senatoriai, keli rūmų atstovai, Kansas state gubernatorius, bei administracijos valdžios pareigūnai.

Platesnių informacijų prašome kreiptis į Donald ar Margaret Žemaitis 11707 West 101 Street, Overland Park, Kansas 66215. Tel. 913-888-1760 ar 913-888-2016.

Vienybė, 1982 m. rugsėjo 15 d.

SAVAITĖ FLORIDOS PADANGĖJE

EDVARDAS ŠULAITIS

Jau nuo senų laikų žmones traukia šiluma, kuri, kaip liaudis sako, kaulų nelaužo. O tuos kaulus "laužo", arba geriau pasakius, gelia tik drėgmė, šaltis, nuo kurio bėga ne tik žmonės, bet ir gyvuliai.

Todėl nenuostabu, kad šiauriečiai mūsų tautiečiai irgi veržiasi į šiltesnį klimatą, nežiūrind, kad kartais atrodo, jog karšta saulutė ten juos pribaišs. Tačiau, perėjus karščių bandymus, ten ir šiauriečiai apsipranta ir šiltai, ramiai laukia paskutinės šios žemės kelionės... gal dar į didesnius karščius...

Anksčiau lietuvių tarpe labiausiai žinoma vietovė Floridoje buvo Miami. Tačiau dabar ta lietuvių kolonija jau nebeauga, nes žmonės į ten keltis apstojo. Bet kaip grybai po lietaus išaugo kitos lietuvių kolonijos, kurių tarpe pirmą vietą užima St. Petersburg su St. Petersburg Beach bei aplinkiniais miesteliais. Gana plačiai papagarsėjusios yra naujosios lietuvių kolonijos Sunny Hills, Daytona Beach, Palm Beach ir eilė kitų "byčių", kur vis galima užtikti daugiau ar mažiau lietuvių.

ST. PETERSBURGO LIETUVIŲ TARPE

Reikia prisipažinti, jog šių eilučių autorius nėra didelis karščių mėgėjas. Todėl ir Floridoje neteko dažniau svečiuotis. Tačiau kuomet reikėjo vykti į Susivienijimo Lietuvių Amerikoje seimą, kuris per pačius karščius buvo surengtas St. Petersburg Beach, noromis-nenoromis reikėjo ten patraukti ir buvo proga pačiais didžiaisiais karščiais liepos pradžioje paragauti floridiskos saulės.

Kai palikau gana vėsią Chicagą ir per porą valandų nusukridau į Tampos aerouostą, nežiūrind, kad buvo vėlyvas vakaras ir jau tamsu, ten tuoj pat padvelkė tvanki šiluma, kuri nepratusiam, net ir vakarais ne taip jau miela prie širdies.

Tuomet per gerą pusvaidį limuzinu nubildėjome į St. Petersburg Beach vietovę, kuri su aplinkiniais miesteliais, na ir pačiu St. Petersburg miestu dabar priglaudžia apie pusantro tūkstančio lietuviškų dūšių ir sudaro bene didžiausią lietuvių koloniją Floridoje.

Jeigu kitose vietovėse mūsų tautiečiams siūlo naujas lietuvių

kolonijas, stato naujus namus, perša neapgyventus plotus, tai St. Peterburgo ir apylinkių lietuviai įsikūrė jau apgyventose vietose ir tik maža dalelė sau pirkosi naujus rūmus. Dauguma palyginti už neaukštas kainas (ypatingai prieš keletą metų) galėjo įsigyti neblogas rezidencijas. Jas kiek apdailinę, mūsų tautiečiai, kurių gal 90 procentų sudaro pensininkai, dabar gyvena kaip tikri buržujai. O dauguma jų—tai eiliniai darbininkai, buvę tarnautojai, dabar pragyvenę iš "Social Security", kai kurie dar priedui gauna ir buvusių darboviečių pensijas.

Reikia pastebėti, jog namai St. Peterburge, o taip pat ir daugelyje kitų Floridos vietų, yra pigesni negu, sakysime, Chicagoje ar jos apylinkėse, jau neskaitant Kalifornijos. Taip pat ir maistas pasirodė pigesnis negu Chicagoje, o kai kurie restoranai "pagyvenusiems" žmonėms duoda net 10% nuolaidas.

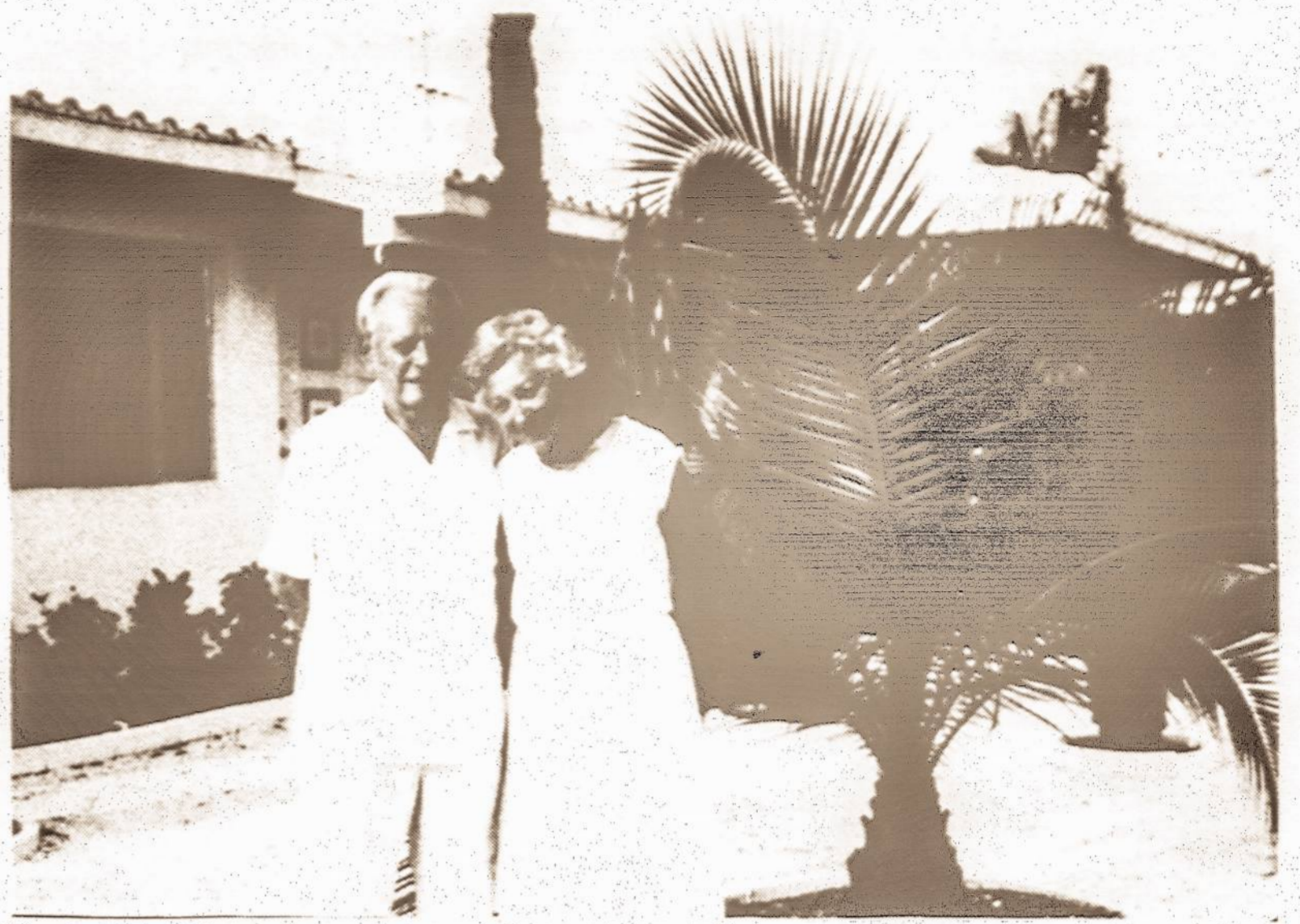
DAUG PAŽĪSTAMŲ

Kai sekmadienį nuėjome į šv. Vardo bažnyčią Gulfporte (ten renkasi St. Peterburgo ir apylinkių lietuviai), atrodė, jog esu Chicagoje ar New Yorke. Pažįstamų iš tų abiejų miestų begalės. Šiokiadieniais tautiečiai meldžiasi tėvų pranciškonų koplyčioje pačiame St. Petersburg Beach. Taigi, jie visokiais būdais (ne tik kūno patogumais, bet ir dvasios reikalais) yra pilnai aprūpinti.

Kaip jau iprasta, kur tik yra bent trys tautiečiai, tuoj atsiranda ir kelios partijos. Tad tų partijų, draugijų bei sąjungų čia netrūksta. Kaip buvęs kaimynas iš Cicero, o dabar St. Peterburgo radijo valandėlės vedėjas Kazys Kleiva bandė išskaičiuoti, partijų jau yra apie 15 ir vis dar auga. (Mat tiek jų buvo nepriklausomų Lietuvoj). Kaip jau "gerai" lietuvių kolonijai pridera, čia veikia ir dvi Lietuvių Bendruomenės. Mums ten beviešint, į SLA seimą atvykęs dr. Vytautas Dargis, kuris kartu yra ir didelis "reorgiškos" bendruomenės darbuotojas, buvo sušaukęs ir savo pasekėjų susirinkimą.

Vadinasi, kuo—kuo bet savo veiklumu tenykščiai lietuviai gali pasigirti. Jiems, žinoma, gera visokią (reikalingą ir nereikalingą) veiklą vystyti, kam net laiko yra marios ir bosai "darbovietėse" jų nelaukia.

Pirmą negu mes į St. Peterbur-

Vienybės skaitytojai ir rėmėjai Antanas Mačionis su žmona—dr. Irena prie savo rezidencijos St. Petersburg Beach, FL. Ed. Šulaičio nuotr.

Būrelis St. Peterburgo lietuvių su svečiais iš New Yorke—Jurgiu Kiaune [su skrybėle]. Iš kairės stovi Elena Vizbarienė, kapt. Virbickas, Marija Virbickienė ir kt. Ed. Šulaičio nuotr.

gą nuvykome, prieš tai ten įvyko birželio siaubingųjų įvykių minėjimas (birželio 13 d.). Ta intencija pamaldas atlaikė buvęs chicagietis kun. A. Stašys, o meninėje dalyje pasirodė lietuvių klubo choras, vadovaujamas irgi buvusio chicagiečio muz. P. Armono. Taip pat buvo surengtas Maironio minėjimas (birželio 26 d.), kuriame pasirodė akt. Henrikas Kačinskas (buvęs New Yorke gyventojas). Čia vėl dalyvavo P. Armono vedamas choras. Prie programos, nupiešdama Maironio paveikslą, prisidėjo buvusi Cicero gyventoja Ona Galvydienė.

LIETUVIŲ KLUBAS

Visi lietuviškieji renginiai vyksta nuosavose Lietuvių Klubo patalpose, kurios dar vis didinamos. Gera tradicija kiekvieną sekmadienį, po lietuvių pamaldų Gulfporte, rinktis bendriems pietums klube. Čia palyginti už nebrangią kainą tautiečiai gali sočiai prisivalgyti, o klubo bare, už tikrai nedidelius pinigus (50 € ir brangiau) ir išsigerti.

Todėl šie pietūs yra gausiai lankomi ne tik vietinių gyventojų, bet ir į svečius atvykstančiųjų. Yra įsisenėjusi tradicija tuos svečius viešai pristatyti, pasakant jų pavardes ir gyvenamąją vietą.

Klubui šiuo metu vadovauja palyginti jaunas energingas vyras A. Armalis.

Telefonų knygoje teko užtikti ir kitą lietuvių klubą—Lietuvių Piliėčių klubą. Jis, kaip teko girdėti, priklauso taip vadinamiems pažangiesiems, pravardžiuojamiems "komunistų" vardu. Kaip teko sužinoti, jų čia dabar yra gal daugiau negu tokiuose buvusiuose jų

veiklos židiniuose—kaip Chicago ar New Yorkas. Kaip ir kitur, taip ir čia, šie tautiečiai daugumoje veikia uždarai ir tarp kitų lietuvių nesimaišo (gal todėl, kad šie jų nenori?). Bet vasaros mėnesiais liepos-rugpj.—šis klubas buvo uždarytas.

YRA IR PROFESIONALŲ

Ne visi lietuviai Floridoj tik šildosi šviesia saulute, maudosi šiltokam vandeny ir naudojasi kitomis Dievo gėrybėmis. Yra ir dirbančių. Čia savo kabinetą ir raštinę turi VLIKO pirmininkas dr. Kazys Bobelis, kuris tautiečiams padeda sveikata saugoti ar ją atstatyti ypač šlapumo reikaluose. Kaip jau pereinote Vienybėje buvome rašę, Largo miestelyje savo kabinetą atidarė dantų gydytoja Rūta Srugytė-Noll, kuri išsprendžia dantų negalavimus (jai talkina buvusi chicagietė Rūta Lukaitė).

Bene daugiausia čia lietuvių dirba nejudamosios nuosavybės pirkimo-pardavimo agentūrose. Gana žymi šioje srityje yra Angelė Karnienė. O toliau seka—Liucija Vaičaitienė, Gabrielius Puniška su žmona Carol, Alfonsas Plepys, Mečys Šilkaitis.

Kas nori lietuviškais valgiais pasmagurianti gali užėti pas buvusią "Baltic" restorano savininkę Ireną Jurgelienę, kuri dabar yra įsisteigusi naują restoraną, pavadintą "Irene's Lithuanian American Home Cooking". Šis restoranas įsteigtas vienoje pagrindinių gatvių—Gulf Boulevard.

Imperial brangenybių krautuvėje laikrodžius sumaniai taiso mūsų tautietis, buvęs brooklynietis vie-

nukelta į 7 psl.

Lietuviai po pamaldų prie Gulfporto šv. Vardo katalikų bažnyčios, kur kiekvieną sekmadienį yra laikomos lietuviškos šv. Misios.

Ed. Šulaičio nuotr.

Vienybė, 1982 m. rugsėjo 15 d.

LIETUVIAI CHICAGOJE

V. ALANTUI 80 METŲ

Lietuvių žurnalistų sąjungos garbės nario, rašytojo, visuomenininko Vytauto Alantū 80 metų amžiaus sukakties proga, rengiamas pagerbimas rugsėjo 26 d. 3 val. po pietų, Lietuvių Tautiniuose Namuose Chicagoje.

Programoje bus akademija, sveikinimai, meninė dalis ir vakariene su šampanu. Pagrindiniu kalbėtoju pakviestas ir sutiko atvykti, taip pat L. Ž. s-gos garbės narys, Bronys Raila iš Los Angeles.

Meninę dalį atliks Toronto lietuvių namų dainos vienetas. Dalyvaus ir pats sukaktuvinininkas Vytautas Alantas.

Bilietai gaunami "Paramos" prekyboje pas Jurgį Janušaitį ir Margutę. Kaina 15 dol. asmeniui.

Minėjimą rengia: Lietuvių Žurnalistų S-gos Centro valdyba, Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos valdyba ir Lietuvių agronomų draugijos valdyba.

ČEKŲ PAMINKLUI CHICAGOJE LIETUVIŲ TALŲKA

Chicagoje čekų imigrantai, prie Adler planetariumo, stato paminklą savo rašytojui, laisvės kovotojui Karel Havlicek. Paminklo pamatų prakasimo iškilmės įvyko rugpjūčio 12 d. Invokacijai sukalbėti čekai pasikvietė kun. J. Prunskį, ALTO inf. direktorių. Lietuvis invokacijos tekstą išspausdino čekų laikraštis "Nedelni Hlasatel", drauge įdėdamas ir kun. J. Prunskio striapsnį "Čekoslovakija turi būti laisva".

AUKOS LITUANISTIKOS KATEDRAI

Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapija Clevelande per kun. Gediminą Kijauską, SJ, ir knygų kioskas per Juozą Žilionį Lituanistikos Katedros reikalams paskyrė \$200.

Vytautas ir Vanda Šliūpai, gyvenantys Riyadh, Saudo Arabijoje, Lituanitikos Katedrai paaukojo 500 dol.

Romas Vabolis, iš Charlesburg, Quebec, Kanados, savo 78-tojo gimtadienio proga, Lituanistikos Katedrai paskyrė 50 dol.

Lituanistikos Katedrai per Julijū Mičiudą aukojo Argentinos Lietuvių Organizacijų ir Spaudos Taryba (ALOST)—\$100; Adelaidės, Australijoj Lietuvių Sąjunga—Lietuvių Namai per P. Bielskū—\$111.02, Sydney, Australijoj LB Apylinkė—\$623.67; LB Hot Springs, Ark. Apylinkė per S. Ingaunį \$50; LB Brighton Park, Chicago Apylinkė per Salomėją Daulienę—\$100.

Illinois Lietuvių Gydytojų-Dantistų Sąjunga per dr. Sutkų, Lituanistikos Katedrai paaukojo \$1,000.00.

***

Pasinaudodami savo darbdavių "matching gifts" programa, kurie padvigubina aukotojo sumą, Lituanistikos Katedrai pažadėjimus atsiuntė: p. Kęstutis Keblys iš Southfield, MI—\$750; ir p. Regina Raubertienė iš Atco, NJ—\$500.

DAILĖS PARODA

Bendroji Lietuvių Dailės Paroda bus atidaryta spalio 1 d. Čiurlionio Galerijoje. Skiriamos premijos: dail. M. Sileikiui (\$750)—už tapybą ar skulptūrą, Čiurlionio Galerijos, Inc. (\$500)—už kūrinių bet kurios technikos ir dail. T. Petraičio (\$250) už akvarelę ar grafiką.

Parodai galima siūlyti iki 10 darbų.

Premijuoti kūriniai paliekami Meno Kūrinių Fonde, Nepriklausomai Lietuvai. Kūriniai pristatomi ir gražinami savininkų sąskaita. Jury komisija bus paskelbta vėliau.

ALT PASVEIKINO NAUJĄ ARKIVYSKUPĄ

Amerikos Lietuvių Tarybos vardu naujam Chicagos R. K. arkivyskupui J. L. Bernardin sveikinimo raštą pasiuntė pirm. dr. K. Šidlauskas, pasidžiaugdamas, kad arkivyskupas gerai žino Lietuvos katalikų vargus okupacijoje ir apie tai spaudoje yra rašęs. Pareiškė, kad lietuviai, žinodami arkivyskupo Bernardin rodomą susidomėjimą tautinėmis tradicijomis ir etnine kultūra, džiaugiasi, jog jo vadovybėje Chicagos lietuvių parapijos galės reikiamai aptarnauti lietuvius katalikus, kurių tėvų žemė yra ateistų priespaudoje.

APIE LIETUVĄ—CHICAGO TRIBUNE

Milijoną skaitytojų turįs dienraštis Chicago Tribune rugpjūčio 22 d. išspausdino kun. J. Prunskio straipsnį apie pavergtuosius. Prie kitos medžiagos rašiny duodamos ir ištraukos iš Lietuvos pagrindžio spaudos: "LKB Kronikos" ir "Aušros".

Jurgio Jankaus premijuotos knygos Paparčio žiedas sutiktuvės, vyks rugsėjo 24 dieną Jaunimo centro kavinėje.

Lietuvių liaudies meno paroda, vyksiančią Galerijoje rugsėjo 6-25 d., parėmė Illinois valstijos Illinois Arts Council.

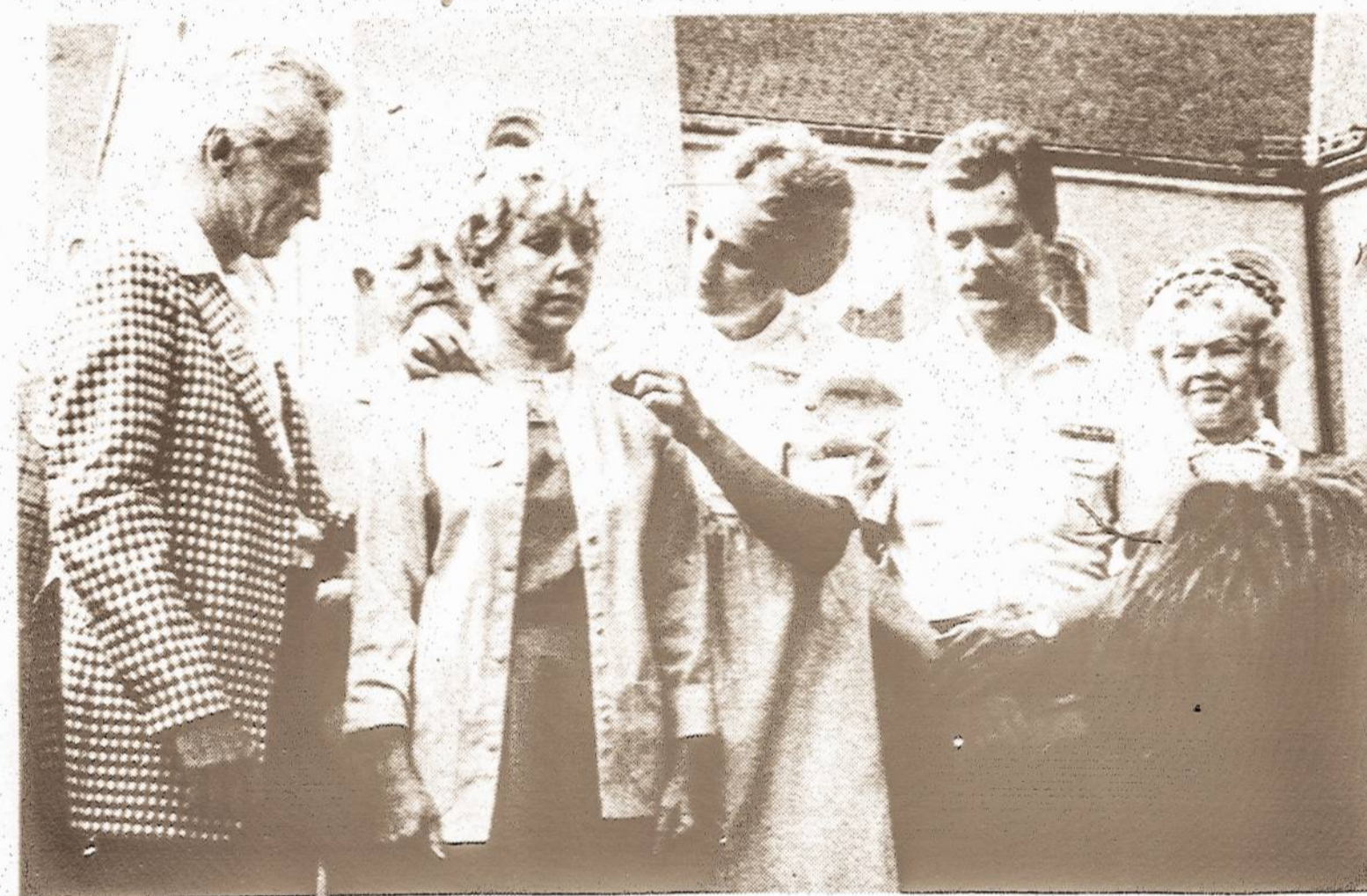

Gegužinių sezonas jau baigiasi. Ed. Šulaičio nuotraukoje vaizdas iš LB Vid. Apygardos surengtos gegužinės. Kairėj LB East Chicago, Ind. buvęs pirm. Br. Ginčauskas ir LB Vid. Vakarų apygardos pirmininkas K. Laukaitis.

Atidarant Chicagos Lietuvių Festivalį. Iš kairės: vysk. V. Brizgys, gen. konsulė J. Daužvardienė, Chicagos miesto tarybos narys [aldermanas] Frank Brady, burmistrė Jane Byrne, sen. Frank Savickas.

Z. Degučio nuotr.

D. Mikūžienė apdovanoja Chicagos miesto merę Jane Byrne gintariniais papuošalu ant kaklo Chicagos Lietuvių Festivalio atidarymo metu. Kairėje—Illinois valstijos senatorius Frank Savickas.

IŠ ALTO POSĖDŽIO CHICAGOJE

ALTO valdybos posėdyje pirm. dr. K. Šidlauskas painformavo apie Pabaltijo valstybių de jure pripažinimo 60 m. sukakties minėjimą Washingtonė, papasakojo apie susirašinėjimą dėl JAV konsulato žmonių Leningrade lankymosi Lietuvoje, pranešė apie dalyvavimą SLA seime.

ALTO susirinkime dr. L. Kriaučeliūnas painformavo apie sėkmingai ruošiamas svarstybas Lietuvos laisvinimo ir išeivijos veiklos klausimais Jaunimo centre Chicagoj rugsėjo 19 d. Dalyvavo Lietuvos

atstovas prie Vatikano St. Lozoraitis, jr., dr. D. Krivickas iš Washingtono ir laikraštininkas V. Meškauskas iš Floridos. Moderatorius buvo inž. J. Jurkūnas.

Kun. J. Prunskis papasakojo apie savo kontaktus su amerikiečiais redaktorais, apie sėkmingą ryšį su kitų tautinių grupių laikraštininkais.

Posėdyje buvo ilgiau sustota prie projekto sudaryti Amerikos Lietuvių Tarybos Fondą Lietuvos laisvinimo reikalams. Projektą tam yra sudarę dr. J. Valaitis su adv. S. Kupriu.

Posėdyje dalyvavo dr. K. Šidlauskas, T. Blinstrubas, dr. L. Kriaučeliūnas, dr. V. Šimaitis, dr. J. Valaitis, inž. Gr. Lazauskas, adv. S. Kuprys, M. Pranevičius, P. Bučas, K. Dirkis, A. Gabalienė, J. Talantis, R. Tričytė, kun. J. Prunskis.

ALTO metinis suvažiavimas įvyks spalio 30-31 d. Tautiniuose namuose, Chicagoje. Suvažiavimo eigai aptarti, įvairioms komisijoms sudaryti rugpjūčio 20 d. buvo sušauktas Amerikos Lietuvių Tarybos valdybos posėdis. ALTO gen. sekretoriui inž. Gr. Lazauskui pasiūlius, numatyta suvažiavimo darbotvarkė. Nutarta spalio 30 d. vakare ruošti banketą, kurį organizuoti pakviestas Visuomeniniams reikalams komisijos pirm. dr. L. Kriaučeliūnas su jo pasirinktais talkininkais.

Vienybė, 1982 m. rugsėjo 15 d.

ROMUVA PAMINĖJO XX METŲ GYVAVIMO SUKAKTĮ

Romuvos XX-ies metų iškilnių raportas. Komendantas ps. A. Orentas reportuoja viršininkui ps. L. Saplui. Vyriausi vadovai: Iš k. deš. Vyr. skn.

pavadootoja S. Gocetienė, Vyr. skn. D. Eidukienė, L.S.S. Tarybos pirm. S. Miknaitis ir kiti.

Visos nuotraukos Vlodo Bacevičiaus

Apie 170 mylių nuo Toronto, Ont., Kanadoj šiaurės vakarų kryptimi ir 14 mylių nuo Huntsville miestelio, tarp plačių girių ir mėlynų ežerų, ir labai blogais keliais prieš 20 metų Kanados lietuviai skautai užtiko didžiulį plotą parduodamos žemės. Jaunatviška jėga ir skautišku pasiryžimu ta vietovė užpirkta. Imtasi kurti dideliais užsimojimais. Nesuskaityta kiek buvo išrauta medžių, krūmų, kiek suversta žemių? Kiek prie ežero priėjimo krantinės išvalyta, kad jūros skautai savo laivus saugiai pastatytų ir svarbiausiai įrengtų maudykles. O kiek pusių, pusių ant rankų ir kojų! . .

Sesės rišdavo žaizdas, ir skautišku pobūdžiu gamindavo valgius. Uodai ir judosios muselės žaizdas palikdavo keliems mėnesiams.

Atsiradus daugiau rėmėjų, dygo ir pastatai. Ir kasmet vis sugrįždavom į Romuvą ja pasidžiaugti ir dar atlikti koki naudingą darbą.

Dabar Romuva graži ir švenčia savo XX-metų gimtadienį. Stovi jauni vadovai—jaunos jėgos. Jauni vadovai pagerbė Romuvos pionierius-statytojus, kurių išsirikiavo virš tuzino. Visus pasveikino ir pasidžiaugė jų nuveiktais darbais, L.S.S. Tarybos pirmininkas Miknaitis.

Į Romuvą dabar jau nutiesas puikus kelias, ir nėra baimės nuslysti į griovius ar ant akmenų "pasikarti". O kiek prieš tai buvo tų bėdų! Lengviau atsiduso ir tie pirmieji pionieriai, kai mato, kaip viskas keičiasi ir kinta. Lengva pasilikti nuošaly, kai matai Romuva jaunų brolių ir sesių vedama skautybės lavinimo srityje. Gabesni jaunuoliai—jaunuolės pasiruošia gyvenimui. Ir atsinaujina lietuviybėje. Tad, ilgiausių metų tau, Romuva!

Su pakilia nuotaika šiemet stovykla įvyko rugpj. 7-21 d. Sekančiais metais Romuva "atostogaus", ir ten jaunatviško džiaugsmo nebus. Tad visi vyksime į jubiliejinę stovyklą prie Toronto ir ten švėsime lietuviškosios skautybės 65-erių metų jubiliejų. Iki pasimatymo jubiliejinėje stovykloje

v.s. Vladas Bacevičius

Vienybė, 1982 m. rugsėjo 15 d.

Prie Romuvos XX-metų skaitlinės P. Saplienė, D. Garbaliuskienė L. Rugienienė ir D. Lelienė.

Romuvos skautų orkestras "Miško broliai", vadovaujamas v.s. A. Vaitiekaičio.

Romuvos stovyklavietėje mišias atnašauja kunigai: v.s. S. Kulbis, s.j. ir v.s. A. Saulaitis, s.j.

St. Petersburg, Fl.

LB St. Peterburgo apylinkės valdyba rugsėjo 29 d. rengia išvažiavimą-pikniką Seminole parke, 8-tame paviljone. Bus įdomi programa, geras valgis ir laimės šulinys. Pradžia 11 val., pietūs 12:30 val.

Romo Kalantos Šaulių kuopa rengia gegužinę-pikniką spalio 14 d. Seminole parke, 8 paviljone. Pradžia 10 val. ryto. Pietūs 1 val. Muzika, dainos, laimės šulinys ir kitos linksmybės.

Gruodžio 4 d. R. Kalantos šaulių kuopa ruošia ekskursiją į Karibų salas. Laivas išplauks iš Tampos ir sustos 4-riose skirtingose salose. Ekskursija truks 7 dienas. Dėl smulkesnių informacijų kreiptis pas šaulių kuopos pirm. A. Gudonį tel. 360-4388.

St. Peterburgo apylinkė nuoširdžiai kviečia visus tėvus, turinčius mokyklinio amžiaus vaikų, leisti juos į šeštadieninę "Saulės" lietuvištinę mokyklą. Mokykla, vadovaujama pasiaukojusių mokytojų, atlieka lietuviybės išlaikymo ir tęstinumo darbą.

Mokytoja Eug. Bogutienė yra paruošusi 28 puslapių rinkinį "Imitaciniai žaidimai ir rateliai vaikų darželio ir pradžios mokyklos mokiniams". Švietimo Taryba žada išleisti. Kad šį rudenį jau galima būtų naudotis, ji yra padariusi rinkinio kopijų.

Klubo choro repeticijos prasidės spalio 1 d. (penktadienį) 7 val. vak. mažojoje klubo salėje. Visi choris-tai bei norintieji įsijungti į choro eiles prašomi atsilankyti.

JAV LB Krašto valdyba ragina JAV LB apylinkes, apygardas, mokyklų vedėjus, mokytojus, tėvų komitetus ir visus lietuvius, kad jie kalbintų ir ragintų visus tuos tėvus, kurių vaikai dar nėra į lietuviškas mokyklas, kuo greičiau į jas įstoti. Nuo šio rudens tenelieka nė vieno lietuviuko, nelankančio šeštadieninės mokyklos.

SAVAITĖ FLORIDOJE . . .

Atkelta iš 5 psl.

nybietis Albinas Verbyla, lietuvių kirpėja Katrytė Rezigienė daro pusmetinius, sudeda plaukus pagal pageidavimą. Citizens Federal Savings and Loan Ass. South Pasadenaje pinigų taupymo reikaluose malonų patarnavimą žada Juozas Mieželis.

Teko paviešėti pas eilę tautiečių, o daugiausia pas buvusius newjorkiečius Vizbarus, Virbickus, Mačionius bei kitus. Jie gražiai priėmė, kur tik reikėjo nuvežė, parodė daug dėmesio.

Buvo proga nuvykti ir į pagarsėjusiais Floridos vietovėmis—Disney World ir tai bent trumpai pabuvoti pasakų karalystėje, apsilankyti Veeki Wachee miestelyje ir susipažinti su po vandeniu bešokančiomis "Žuvimis"—merginomis ir t. t.

Bet apie tuos vaizdus jau kita kartą.

Dr. Danielius Alseika

Pernai Tarybų Lietuvos spaudoje jau buvo paminėtos prieškarinio metų Vilniaus krašto pažangaus visuomenės veikėjo, gydytojo Danieliaus Alseikos (1881 – 1936) gimimo metinės.

Su gydytoju Danielium Alseika turėjau progą susipažinti 1934 m., kai jis lankėsi Kaune; tai buvo paskutinis jo apsilankymas. Per vienus šeimyninius pietus jis tada pasakojo apie vilniečių lietuvių vargus, apie vis nuožmėjančią lenkų buržuazinę valdžios priespaudą. Tada sužinojome plačiau, jog pažangiesiems vilniečiams prireikia kovoti ne tik su lenkų administracija, bet ir su reakcingaisiais tautiečiais — su klerikalais, kunigais, jų šalininkais.

Į visuomeninę veiklą Alseika įsijungė dar XIX a. pabaigoje, mokydamasis Liepojos gimnazijoje. Tuo metu šioje gimnazijoje įvairių tautybių moksleiviai būrėsi į slaptus lavinimosi ir politinės savišvietos būrelius. Įsisteigė ir du lietuvių būreliai — gamtininkų ir literatų. Alseika priklausė prie literatų, kuriems vadovavo būsimasis rašytojas Jonas Biliūnas. Būrelio nariai susirinkę paskaitydavo savo rašinių, kuriuos paskiau siųsdavo į Tilžę, į užsienyje leidžiamus lietuviškus laikraščius. Tuos kontrabandos keliu gaudamus laikraščius platino.

Šalia literatūrinių dalykų būrelyje buvo nagrinėjami taip pat ir socialiniai klausimai. Kiekvienas narys turėdavo per metus parengti vieną referatą kuriuo nors politinės ekonomijos klausimu. Gimnazijos vadovybė tokio mokinių veikimo netoleravo, laikė jį antivalstybiniu, ir Alseika buvo už tai pašalintas iš gimnazijos. Tada jisai persikėlė į Marijampolės gimnaziją, nors tėvams tai sudarė didelių nepatogumų. Mokydamasis Marijampolės gimnazijoje, Alseika artimiau draugavo su Antanu Rucevičium (1920 m. išleidusiu atsiminimų knygą apie jaunystės laikus „Sunkiaisiais laikais“), su kuriuo, atrodo, buvo pažįstamas iš Liepojos gimnazijos, nes ir tasai tenai vienerius metus mokėsi. A. Rucevičius ne tik platino draudžiamus raštus, bet ir padėdavo kaimuose organizuoti slaptus lietuviškus vaidinimus. Į tą darbą įsitraukė ir Alseika, ėmė skleisti švietimą gimtajame Žemaičių krašte.

1902 m. baigęs Marijampolės gimnaziją, Alseika svajojo būti inžinierium. Tad ir įstojo į Varšuvos universiteto Matematikos fakultetą, iš kur lengviau būdavo patekti į politechniką. Tuo metu Varšuvoje buvo būrelis lietuvių studentų, bet ne-

KULTŪRINIO VILNIEČIŲ SAJŪDŽIO VEIKĖJAS

organizuotų. Norėdamas juos suburti krūvon, Alseika su J. Jasaičiu atgaivino lietuvių studentų draugiją, įsteigtą dar V. Kudirkos studijų metais. Svarbiausias tos draugijos narių veiklos uždavinys buvo caro valdžios draudžiamos lietuviškos spaudos skaitymas ir platinimas. 1904 m. „Varpe“ pasirodė pirmas Alseikos straipsnis, nagrinėjantis nacionalinį klausimą, pasirašytas slapyvardžiu Kukutis.

Savo jaunystės svajonės — tapti inžinierium — Alseikai nepavyko realizuoti. Prasidėjus 1905 m. revoliucijos įvykiams, dėl studentų streiko buvo pašalintas iš Varšuvos universiteto.

Ir tik po metų pavyko Alseikai patekti į kitą aukštąją mokyklą, būtent į Dorpatą (Tartu) universitetą ir į kitą fakultetą, būtent — medicinos. Studijų metais Alseika aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje: kelerą metų buvo Dorpat universiteto lietuvių studentų draugijos valdybos nariu, sekretorium, o vienerius metus — valdybos pirmininku.

Tapęs gydytoju, Alseika apsigyveno Ukmergėje. Čia buvo įsikūrusi taip pat gydytoja, akių ligų specialistė Veronika Janulaitytė, Jono Biliūno žmonos sesuo. Jiedu sukūrė šeimą, ir žmona buvo aktyvi jo darbo talinkininkė.

Per pirmąjį pasaulinį karą Alseika buvo mobilizuotas kariu gydytoju. Ilgiausiai teko gyventi Minske. Apie to laikotarpio veiklą rašė jo buvęs bendradarbis, vėliau pedagogas muzikas A. Krutulys „Vilniaus žodyje“ 1936 m.:

„Su d-ru Danieliumi Alseika teko susitikti 1916 m. Minske. Tada ten dirbome karo ligoninėje. Tuo metu Minske buvo daug lietuvių, pabėgusių nuo vokiečių. Jų šelpimu rūpinosi Centro Komiteto pabėgėliams šelpti įgaliotinis. Tačiau šelpimo darbas buvo labai nevykusiai vedamas. Mums tada kilo mintis sudaryti tam tikrą lyg komitetą, kurin įeitų ir daugiau suinteresuotų vietos žmonių. Tuo reikalu rinkdavomės Alseikų bute (d-rė Veronika Alseikienė taip pat buvo Minske ir dirbo Raudonojo Kryžiaus ligoninėje). Čia dalyvaudavo iš visos Lietuvos įvairiausių žmonių. Per tuos pasitarimus d-ro Alseikos rūpesčiu buvo nutarta įsteigti Minsko Centro Komiteto skyrių.

Rusijoje įvykus Spalio revoliucijai, Lietuva dar buvo vokiečių okupuota. 1918 m. kovo mėnesį vokiečiai užėmė ir Minską. Alseika ir jo bendradarbiai rūpinosi, kaip išsaugoti ligoninę, kad ji neatitektų okupantams. Jis sugalvojo būdą, kaip juos apgauti: nuėmė seną ligoninės iškabą ir prikėlė naują — „Nuo karo nukentėjusiųjų šelpimo komiteto ligoninė“. Tos iškabos užteko, kad vokiečiai neliestų ligoninės.

Užėmus vokiečiams Minską, lietuviai pabėgėliai masiškai veržėsi grįžti į Lietuvą. Okupantai su pabėgėliais elgėsi kaip su gyvuliais: šimtais grūsdavo į barakus, paskui traukiniais veždavo kažin kur į karantinus. Alseikos iniciatyva buvo įsteigta lietuvių sanitari-

Julius Būtenas

nės pagalbos draugija. Tos draugijos vardu buvo kreiptasi į vokiečių karinę vadovybę ir išgautas leidimas draugijai organizuoti medicinos punktą, kur būtų skiepijama ir išduodami sveikatos liudijimai norintiems grįžti namo. Gavusieji tuos liudijimus galėtų tiesiai važiuoti į Vilnių ir išvengti vargo karantinuose. Tokiu būdu tūkstančiai iš visų Lietuvos kampų įvairių tautybių žmonių gavo paramą.

Neilgai laukęs, grįžo į Vilnių ir Alseika kartu su ligonine, kurią pavyko pergabenti. 1918 m. spalio mėnesį Alseika nuo liaudininkų buvo išrinktas į Lietuvos tarybą, bet gruodžio pabaigoje iš tos tarybos išėjo — nenorėjo vyksti Kaunan, liko dirbti savo įsteigtoje ligoninėje.

1920 m. spalio mėnesį Vilnių užėmė generolo Želigovskio vadovaujami lenkų legionieriai. Alseika tada su reikalais buvo išvykęs į Kauną. Susikomplicavus politinei padėčiai, atgal grįžti buvo sunku. Tada kauniečiai liaudininkai pasiūlė jam važiuoti į Ameriką rinkti aukų tarp lietuvių išeivių „Varpo“ bendrovei knygoms ir laikraščiams leisti. Amerikoje Alseika išbuvo 10 mėnesių, aplankė apie 50 lietuvių kolonijų, sakdamas kalbas, rinkdamas aukas. Čikagoje kalbėjo didžiuliam mitinge Vilniaus krašto reikalais, nes buvo gauta žinia, jog turėsiąs būti plebiscitas.

Grįžęs iš Amerikos, Alseika 1921 m. vėl atsirado Vilniuje, bet į visuomeninę veiklą įsijungė tik 1923 m., kai buvo išrinktas Laikinojo Vilniaus lietuvių komiteto pirmininku; toms pareigoms buvo perrenkamas iki 1928 m.

Alseikai vilniečių kultūriniam sąjūdyje teko dalyvauti sunkiu laikotarpiu. Trūko lietuvių inteligentų, o kurie buvo, neturėjo pilietybės pasų. Gydytojams buvo draudžiama praktikuoti, mokytojams — mokytojauti. Baigusieji Vytauto Didžiojo lietuvių gimnaziją nebuvo priimami į universitetą. Mokytojų seminarijos auklėtinių valdžia netvirtindavo mokytojų. Todėl komiteto pirmininkui prireikė nuolatos klebenti įvairių įstaigų duris, važinėti į Varšuvą, kad išdėstytų lietuvių reikalavimus.

Alseikos vadovaujamos, su jo pagalba, įsikūrė lietuvių ūkio draugija, lietuvių mokytojų sąjunga, lietuvių studentų sąjunga ir kitos organizacijos. Pavyko iškovoti lietuvių gimnazijai valstybinių gimnazijų teises. Buvo įsteigta apie porą šimtų pradinių mokyklų. Tokia jo veikla nepatiko okupacinei administracijai, kuri siekė kuo greičiau kraštą sulenkinti. Dėl to Alseika buvo dažnai kratomas, suimamas, tremiamas.

Alseika laikėsi tokio nusistatymo, jog norint daugiau padėti savo tautiečiams, reikia palaikyti santykius su pažangiosios Vilniaus visuomenės įvairių tautų žmonėmis. Jisai užmezgė ryšius su visų Lenkijos nacionalinių mažumų atstovais, sudarė bendrą komitetą ir leido

Varšuvoje keturiomis kalbomis žurnalą „Natio“. Jame buvo informuojami Lenkijos ir Europos politikai apie šių tautų siekimus, gyvenimą ir skriaudas. Lietuvių klausimais informacijų teikė pats Alseika. Jis norėjo, nėatsizadėdamas bendrosios linijos, panaudoti ir seimo tribūną ginti tautiečių reikalams. Bet nesulaukė pritarimo: Vilniaus krašto lietuviai boikotavo Lenkijos seimo rinkimus.

Dirbo Alseika ir mokslinį darbą. Kasmet buvo renkamas lietuvių mokslo draugijos valdybon. 1927 m., mirus dr. J. Basanavičiui, ėjo ir tos draugijos pirmininko pareigas. Jisai skaitė lietuvių visuomenei paskaitų iš medicinos ir Lietuvos istorijos, išleido knygų taisyklių klausimais. Paminėtini jo istoriniai darbai: „Vytauto Didžiojo sumanymas vainikuoti Lietuvos karaliaus vainiku“, „Lietuvos unija su Lenkija Jogailos ir Vytauto laikais“, taip pat brošiūros sveikatos klausimais. Alseika bendradarbiavo lietuvių mokslo draugijos leidinyje „Lietuvių tauta“, įvairiuose periodiniuose leidiniuose. 1928 m. įsteigė ir redagavo mėnesinį mokslą, visuomenės ir literatūros žurnalą „Vilniaus šviesa“, vėliau laikraštį „Vilniaus žodis“, kuriuose patsai rašė ir sudarė sąlygas jaunimui bandyti jėgas.

Tiek būdamas lietuvių mokslo draugijos valdybos pirmininku, tiek paskiau valdybos nariu, Alseika visą laiką rūpinosi jos veiklos išplėtimu. Toji draugija ilgai neturėjo tinkamų patalpų. 1931 m. draugijos protokole Nr. 9 rašoma, jog „tuoj po d-ro J. Basanavičiaus mirties buvo konstatuota pavirtus niekam netikusiais puvėsiais apie 3 kub. metrus senų knygų: mat, nesant vietos jos tada buvo sukrautos drėgname rūsy“.

Kai buvo įsigyti inž. P. Vileišio namai Antakalnyje, jų geresniąją dalį užėmė laikinasis komitetas ir „Ryto“ draugija. Alseika valdybos posėdžiuose ir spaudoje kėlė klausimą, kad reikia organizuoti Vilniuje lietuvių muziejų. „Nei lietuvių ekskursijoms, nei kitų tautų atstovams ir mokslininkams neturime ko parodyti, — rašė jisai knygoje „Vilniaus lietuvių gyvenimas“. — Atvykęs Vilniun vienas anglų diplomatas, muziejinių daiktų ir knygų mėgėjas, atsiuntė pas mane savo pasiuntinį, kad aš jam parodyčiau lietuvių muziejų ir archyvą, nes, jo nuomone, lietuviai tiek visame pasaulyje šaukdami apie Vilnių, turi turėti jame gražų savo istorinį muziejų. Teko man aiškinti, kad mūsų muziejus po perkraustymo į naują patalpą dar nesutvarkytas“.

Tuo tarpu lietuvių kultūrinio gyvenimo Vilniaus krašte vairotojai visai nekreipė dėmesio į etnografinių ir kitų muziejinių daiktų rinkimą. Juos rinko svetimieji ir gabeno iš šio krašto kitur. Lietuvių moksleiviai tebuvo raginami rinkti tautosaką ir žodžius lietuvių kalbos žodynui.

Alseika skatino lietuvių meno saviveiklą. Buvo statomi dramų spektakliai, kurie turėjo didelį pasisekimą ypač peri-

Nukelta į 9 psl.

Telšių kraštotyros muziejui 50 m.

Birželio 12 d. Telšių kraštotyros muziejus pažymėjo savo penkiasdešimties metų jubiliejų. Susirinko muziejaus bičiuliai iš įvairių Lietuvos miestų, telšiečiai. Iškilmingoji dalis vyko aukštoje meno salėje, kurioje kabo vertingi praėjusių amžių Vakarų Europos menininkų paveikslai, K. Rusecko, P. Smuglevičiaus drobės.

Dabar muziejuje yra per 31 tūkstantį eksponatų. Senos bylos, saugomos archyvo stalčiuose, į eksponatų skaičių neįeina. Vienoje yra Telšių apskrities mokytojų raštas, siųstas 1923 m. gruodžio 29 d. Svetimo ministerijai: "Radome labai reikalingu kuo greičiausiai įkurti Telšių muziejų, nes pradžios mokyklos mokytojai ir šiaip žmonės turi daug gerų, muziejui tinkamų daiktų, kurie priešingame atsitikime gali žūti, ir tuomi pačiu kraštas turės daug nuostolių..."

Dokumente pateiktas ir įstatų projektas. 1925 m. pradžioje Telšių seminarijos direktorius J. Gedminas, baigęs mokslus Rusijoje, apkeleliavęs daug pasaulio šalių, stambiu šriftu užrašo storo sąsiuvinio viršelyje: "Zemaičių muziejus prie Telšių mokytojų seminarijos". Užregistruoti pirmieji eksponatai—kaulinė statinaitė, medinės šukos, antspaudas, monetos. Atnešė moksleiviai J. Stupelis, L. Raudys... Seminarijai persikėlus Plungėn, eksponatai perduodami žemaičių senovės mėgėjų draugijai "Alka". Birutės gatvėje išnuomojami du kambariai, 1932 m. atidaromas muziejus, jį tvarko draugijos nariai P. Genys, K. Sideravičius, M. Barkus ir kiti. Žemaitija pati tuomet buvo gyvu muziejumi, todėl eksponatai plaukte plaukė, patalpos pasidarė ankštos. "Alka" krei-

piasi į valsčių savivaldybes, išdalija visuomenei aukų lapus. Aukoja Lietuvos inteligentai, užsienio lietuviai, valstiečiai, tarnautojai. Muziejui jau nebepakanka ir 4 kambarių. Entuziastų galvose drąsi svajonė: pastatyti atskirą pastatą muziejui. 1937 m. jau surinkta 5108 litai. Aukų lapuose—Kipro Petrausko, L. Giros, P. Vaičiūno, M. Gedvilo pavardės. Įrašytos ir tokios aukos: "Kerminas Pranas atvežė 2 vežimus žyvro, Svilas Vytautas išplovė 7,5 kietmetro rąstų, Milašius Juozas ir Milašius Petras iškasė 10 kub. m. žemių."

Atkūrus Lietuvoje Tarybų valdžią, iš Žemaitijos dvarų muziejun pervežama per 1000 vertingų eksponatų. Tai Oginskių, Platerių, Suazelių užsieniuose išsigytos brangenybės. Ne viena jų šiandien galėtų pasididžiuoti ir garsiausi pasaulio muziejai... Tai paveikslai, skulptūros, baldai, indai.

Naujos perspektyvos ir galimybės muziejui atsivėrė pokaro metais; padaugėjo darbuotojų, imta rengti mokslines ekspedicijas į Žemaitijos kaimus. Visą savo gyvenimą muziejui atidavė Vitas Valatka (1927-1977).

Muziejuje dabar nuolat rengiamos parodos, skaitomos paskaitos, vyksta susitikimai, teminės ekskursijos. Be to, veikia 8 filialai, memorialiniai muziejai Plungės, Akmenės, Mažeikių rajonuose—Žemaitės Bukantėje, Lazdynų Pelėdos Paragiuose, Satrijos Raganos Židikuose, P. Pundžiaus Pievėnuose ir kiti. Telšiuose, prie Masčio ežero, 1967 m. pradėtas kurti "Buities skyrius" atvirame ore, užimantis 15 ha plotą. Iš Žemaitijos kaimų čia jau pargabenta 16 pastatų. Darbai tęsiasi.

Telšių kraštotyros muziejaus etnografinė sodyba. Šiomet muziejus švenčia 50 metų sukaktį. V. Kapočiaus nuotr.

KULTŪRINIO VILNIEČIŲ SAJŪDŽIO VEIKĖJAS

Atkelta iš 8 psl.

ferijoje ir buvo svarbus kultūrinis veiksnys.

1927 m. S. Matjošaičio, B. Untulio ir V. Alseikienės iniciatyva Vilniuje įsistatė liberalinė Lietuvių „Kultūros“ švietimo draugija, kuri turėjo daugiau kaip 50 skyrių, išlaikė 4 pradinės mokyklas. Nuo 1928 m. penkerius metus Alseika buvo „Kultūros“ draugijos centro valdybos pirmininkas. Kai kurie „Kultūros“ skyriai buvo komunistų įtakoje.

Vilniaus krašte lietuvių švietimo įstaigas lig tol globojo katalikiška „Ryto“ draugija, todėl uždarius jos išlaikomas mokyklas, nebuvo kaip tai pačiai organizacijai vėl prašyti leidimo. Tada kreipėsi „Kultūros“ draugija. Jai pavyko gauti leidimą atidaryti lietuvių mokytojų seminariją, kurią lenkų valdžia buvo uždariusi 1927 m. Tačiau viena „Kultūros“ draugija nebuvo pajėgi tokią mokyklą išlaikyti. Reikėjo tartis su ta pačia „Ryto“ draugija ir Laikinoju komitetu. Prsidėjo derybos. Kas bus tos seminarijos vadovas—direktorius? Kultūriečiai buvo numatę kviesti mokytojų seminarijos direktorium pažangų žmogų, istoriką B. Untulį. Klerikalai nesutiko. Jie norėjo, kad lietuviškos mokytojų seminarijos direktorius būtų kunigas.

Laikinis komitetas buvo nusistatęs prieš „Kultūros“ draugiją kaip bedievišką. „Ryto“ draugija laikė ją konkurente visuomeninėje veikloje. Užuo parėmusios „Kultūros“ draugijos iniciatyvą organizuoti mokytojų seminariją, tos draugijos paskelbė jai boikotą. Taigi mokytojų seminarijos kūrimą su-

žlugdė ne tik Lenkijos valdžios politika, bet ir lietuvių klerikalų reakcinė laikysena.

Maža to. Dešinieji sluoksniai „Vilniaus rytojaus“ laikraštyje pradėjo akciją prieš patį Alseiką: esą jis kenkia lietuvių reikalams, kad susidėjęs su lenkais ir panašiai. Prieš tuos šmeižtus 1929 m. „Vilniaus žodyje“ buvo įdėtas griežtas protestas, pasirašytas 49 asmenų.

Raštu ir žodžiu skleidžiami šmeižtai buvo didelis Alseikai smūgis. Tad jisai ėmėsi plunksnos, parašė ir 1935 m. išleido jau anksčiau minėtą knygą „Vilniaus krašto lietuvių gyvenimas 1919—1934 metais“, kurioje pateikė apščiui medžiagos lietuvių kultūriniam ir ekonominiam gyvenimui nušviesti ir demaskavo klerikalus bei nacionalistus, išgalėjusius Laikinajame komitete. Šiaip politiniu požiūriu toji knyga prieštaranga. Autorius, įrodinėdamas savo teisumą ir apolitiškumą, pasisakė prieš Vilniaus krašto jaunimo kairėjimą. Tatai plačiai aprašė žurnalistas J. Karosas savo memuarinėje knygoje „Kalba Vilniaus akmenys“, parodydamas Komunistų partijos įtaką Vilniaus krašto lietuviams.

Vis dėlto pagrindinis Alseikos darbas buvo gydytojo profesija. Visuomeninių dalykų jis imdavosi laisvalaikiu, kurį kiti skiria poilsiui. Rinkdamas medžiagą istoriniams darbams, jisai naktimis skaitydavo senovinius šaltinius. Artimiaus Alseiką pažinusiųjų pasakoja, kad jis buvęs neblogas kalbėtojas ir publicistas. Redaguodamas laikraščius, Alseika visą laiką stengėsi įtraukti jaunus jėgas, visai skatino parodžiusius literatūrinių gabumų.

Graži yra mūsų tėvynė. Keltas per Nerį ties Nemenčine.

V. Kapočiaus nuotr.

Vienybė, 1982 m. rugsėjo 15 d.

Our Roots—Mūsų šaknys

THE NAME: "LITHUANIA"

ALGIRDAS BUDRECKIS

The name "Lithuania" first appeared in the English language at the beginning of the seventeenth century. It was an adaptation of the Medieval Latin "Lithuania" or "Lituania." Earlier Latin versions were "Litwanie," "Lithwanie," "Lethovia," which indicate a Latinized form of the Slavic "Litva." The Lithuanians call their country "Lietuva" and their people—"lietuviai." The Slavic "Litva" or "Litwa" is a corruption of "Lietuva."

The origins of "Lietuva" are obscure. Linguists and etymologists have long sought to explain the meaning of the designation "Lietuva." During the Renaissance Humanist scholars advanced the theory that the Lithuanians were descendents of Romans, that "Lietuva" is a corruption of *lit-tuba*, a name given to a long wooden horn used by the natives. Linguist A. Frick in his "Woerterbuch der indogermanischen Sprachen" (1894) was the first to advance a scientific theory. Frick based the place name on an Indo-European root which means "to flow." Frick reconstructed the root as *leja, li*. He compared it with the Gallic *litavia* (coastal land), the Irish *letha*, and the Latin *litus* (sea-coast).

Later linguists sought to identify it with a river-region (*Stromgebiet* in German). J. Otrębski in his "Beitrage zur Namenforschung" (1958), using the Lithuanian philologist Kazimieras Būga as an authority, developed the theory that "Lietuva" used to be called "Leituva" and "Lėtuva" and that there still exists a river by that name in Biržai county near the Latvian border. Professor Otrębski also advanced the theory that the Nemunas River had an older name, namely *Lieta* or *Leita* and that the town Alytus bears witness to this.

In 1964 the linguist J. Kuzavinis put forth the view that the country's name is based on a tributary of the Neris River which flows from the Lietauka valley and enters the Neris near Arnotišké, north of the hamlet Gegužinė.

On the basis of etymological research the following theses are advanced: 1. The name Lietuva stems from the Lithuanian verb "lieti" (to flow, to course, to pour, etc.) and its derivatives. The root of the word *lei* in the Indo-European languages means: to pour, to flow, to drip. This root is preserved not only in Lithuanian, but in Latvian, Old Prussian, and many other Indo-European languages.

2. According to the Latvian philologist Endzelyņš, *lietuvis* (Lithuanian) in Latvian is *leitvis*. The Curonian diphthong *-ei* in place of *-ie* was used in the adjectival form of *Leita* or *Lieta*.

3. The dialectical form *Lietava* is newer than *Lietuva*. Had the former existed earlier, then the country would have been called "Litova" instead of "Litva" in the Slavic languages.

4. The form *Lietva*, advanced by some etymologists, is incorrect, because the Russian *Litva* stems from *Lietuva*. The Latin "Litvania" is the same Slavic "Litva" with the Latin suffix *-ania*.

5. According to nineteenth century Russian maps two riverlets by the name of *Lietuva* flow out of the *Lietauka* valley. If this name could be traced prior to the sixteenth century then a case could be made for the geographic location of the designation.

6. The generic name "lietuvis" (Lithuanian) is the noun form of an adjective which means flowing or coursing.

Otrębski's theory regarding *Alytus* has no basis. The Proto-Lithuanian name form of the country was *Leituva*, *Lėtuva*, *Lietuva*. Even today the northeastern highlanders (*šiaurės rytu aukštaičiai*) say "Lėtuva" and "lėtuvis". The transitional form "Lėtuva" was known to the Slavs in the ninth century.

At first *Lietuva* was the regional name of only part of the Lithuanian people. For instance, in 1258, according to the Russian Chronicles, the Tartars together with the Volynian duke *Vosilko* "voievaša zemlju Litoskuju i Nalsčjansuju . . ." In 1263, according to the chronicles, "Treniata naša kniažiti vovsei zemle Litovskoi i v Žemoiti." While the Livonian Rhymed Chronicle states: "sus vur daz her wil wol geschart durch Nalsen kein Litowen." That is, the Tartars fought in the lands of *Lietuva* and *Nalsia*; *Treniota* began to rule as duke both the Lithuanian and *Samogitian* lands; and no Lithuanian held sway in *Nalsia*.

Towards the end of the thirteenth century all of the Balts in the land were called Lithuanians. The Rhymed Chronicle states "Die Lettowen al zuhant . . . Die Sa-meiten sint genant." The chronicler *Peter von Dusburg* writes: "Lethowini de Samethia" (Lithuanians from *Samogitia*).

Historically the name *Lithuania* or *Lietuva* first applied to a region in northeastern Lithuania. This region of *Lietuva* formed the nucleus of a state which later encompassed the other Lithuanian lands.

The region of Lithuania covered the area between the *Nemunas*, *Neris*, *Vokė* and *Merkys* rivers. By the thirteenth century it was somewhat enlarged to include the areas east and south of the *Merkys* and west of *Kaunas* into *Sūdovia*. The people living in this region were the original Lithuanians. Their political center was the hillock castle

Alexander Chaplikas, National VP of the Lithuanian Alliance of America, at the recent convention in St. Petersburg, Fla. donating replica of Liberty Bell from Krasinskas family in Worcester, Mass. J. Valaičio nuotr.

Introducing him as the "President of the Lithuanian-American Club of Boston and National VP of the Lithuanian Alliance of America," Isabel Rivero-Arguelles wrote up an interview with **Alexander Chaplik** in the Spring 1982 issue of *THE TRUTH*. A full-page story appeared in this quarterly published by the Freedom Company of Acton, Mass.

Asked for his opinion of the U. S. foreign policy toward the enslaved Baltic Republics, Mr. Chaplik replied that nothing much is being done except for the Helsinki talks. "But . . . that's just what it is, TALK." In answer to a question about conditions in Lithuania during his visits, he said "many Russians who have settled in Lithuania are really being "Lithuanianized"; I don't think the Soviets can kill Lithuanian nationalism. They are not that strong! As for religion, there is repression, because anybody who wants to get anywhere in life better keep out of church. Only the old people attend services openly. There are underground religious newspapers, printing presses and so on to print and pass the stuff around . . ."

Mr. Chaplik also said that the young people do not seem (on the surface) to worry much about politics, and that this is perhaps due to the fact that they are very much afraid of reprisals. "But one thing I can tell you is that the Russians will never be able to kill our nationalistic spirit. The Tsars could not do it and neither will the Soviets. Our culture and language and music are kept alive by the people, in and out of the country."

About travel conditions, Mr.

of *Kernavė* near the *Neris* River.

The fact that this region was surrounded by four rivers gives rise to the theory that the area in between was called *Lietuva* or "Land-of-the-Flows." The riparian lands were subjected to overflows in the spring. This designation, thus, suits the physiographic situation of the land.

Chaplik told *THE TRUTH* "if one travels through Moscow to get to Lithuania, they give you back your American passport. However it is taken away when you arrive in Lithuania. No one is allowed to leave *Vilnius* (the Capital city) without permission. They take us on tours, and no one can roam freely, although I sneaked away once with a relative who had parked a car close to my hotel. You can also go to Lithuania via Poland, taking a train to *Vilnius* from *Warsaw*."

Boston, Mass.

LITHUANIAN PARISH—WIDE MISSION!

Bishop John D'Arcy, vicar for spiritual development and regional bishop of Lowell, will inaugurate a parish-wide mission for both English and Lithuanian speaking members. He will celebrate the opening Mass and give the Mission talk on Sunday morning, October 17 at 10:15 A.M. in St. Peter's Lithuanian Church, Flaherty Way.

The Mission will continue for three evenings in English at the chapel, 492 E. 7th St. Monday-Wednesday, Oct. 18-20 at 7:30 P. M. For those making the Mission in Lithuanian the same topics will be treated at the 7th St. chapel Thursday-Saturday, Oct. 21-23 at 7:30 P.M. English speakers will be provided by Bishop D'Arcy's Spiritual Development Office. Lithuanian speakers will be announced later.

Closing Mass of the Mission will take place for both English and Lithuanian speaking participants Sunday, Oct. 24 at 10:15 A. M. in St. Peter's Church, Flaherty Way.

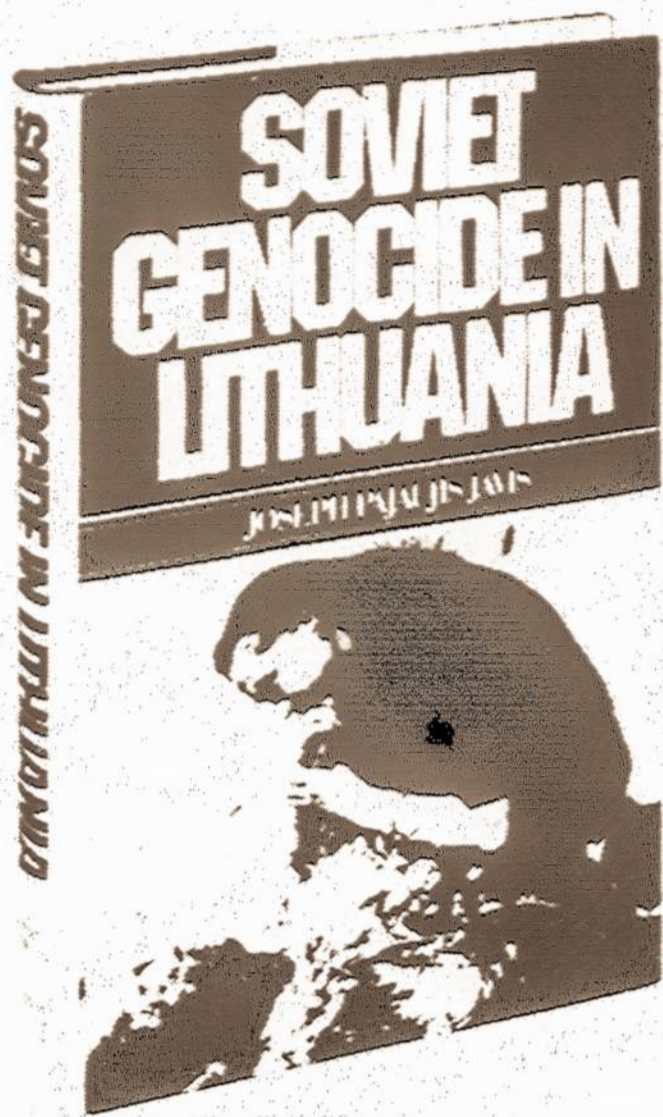
Rev. Joseph Prunskis, Director of Information of the Lithuanian American Council, has been elected to the Priests' senate of the Archdiocese of Chicago. The convention of Lithuanian Writers, which took place in Cleveland, Ohio on May 22-23, elected Rev. Joseph Prunskis their honorary member.

"DIABOLIC INGENUITY"

BY DEMIE JONAITIS

Soviet Genocide in Lithuania

By Dr. Joseph Pajaujis-Javis
(Manyland Books, Inc.)

Books are like people. Some turn out to be casual acquaintances. Others, however, become a necessary part of one's life. They inspire such emotional and intellectual rapport that one longs to share them with family, friends, and sometimes even strangers.

"Soviet Genocide in Lithuania" is such a book.

I find myself indulging in imaginary dialogues with newspaper columnists and TV commentators whom I urge, "Just listen to what Dr. Pajaujis-Javis says about Soviet tactics in his book".—Of course, what Dr. Pajaujis-Javis says is historically limited because his book presents an account of the first and second occupations of Lithuania by the Soviet Union. But he also makes a parallel presentation of the philosophical background of the Soviet expansionist foreign policy which subsequent years after the occupation has not changed to any degree either in essence or methodology. Nor has the Soviet "diabolic ingenuity" changed.

"Friendship"

It is not a myth that the Soviet Union is like a concerned and protective neighbor.

It befriends you when you are in trouble. It promises to take care of your home and family. Then, tentatively, it undermines the structure of your house, creates storms which it promises will make your house sturdier, repairs your roof so that it will collapse over you, and, as it holds out one hand to save you, with the other it orders the digging of your grave . . . national and spiritual.

"Good Will"

This pattern of events is concretized in "Soviet Genocide in Lithuania" with the support of massive documentation.

Dr. Pajaujis-Javis tells us how, in 1940, the Soviet with its Mutual Assistance Pact reassured Lithuania of its good will. Minister of Interior Mecys Gedvilas was persuaded to proclaim to the Lithuanian

people, "The Red Army came to our country with no purpose to change our system of life or to exercise any kind of occupation, but to protect us from the danger of war and to help us maintain our independence."

The Reality

Shortly after, Molotov clarified this presumptuous saviorship. He told Acting Prime Minister Kreve-Mickevicius, "You must take a good look at reality and understand that in the future small nations will have to disappear. Your Lithuania, along with other Baltic nations, including Finland, will have to join the glorious family of the Soviet Union . . . which in the future will reign everywhere throughout all Europe."

He added, ". . . the people of all the Baltic States will vote for incorporation, which will take place without any disturbances."

Without Disturbances

Voting was compulsory in the mock elections. People who did not vote were threatened as "enemies of the people."

Mass arrests and deportations followed. The arrests were generally made surreptitiously late at night, between 1:00 and 4:00 A. M. to avoid "disturbances and panic" as well as demonstrations. The deportees were crammed into cattle cars without benches or windows. Husbands were separated from wives. Children were taken from families and traveled in special cars; they "allegedly needed more care and rest."

En route, thousands of deportees died—mostly children.

"Political Education"

Such was the beginning of the "political education" of the Lithuanian people. With the sovietization and Russification of the Lithuanian army, with the genocidal practices in the collectivization of agriculture and with the forced labor camps for political prisoners and the struggle with the Lithuanian freedom fighters, the initial attempt to avoid "disturbances and panic" gave way to terrifying massacres. Sadism was rampant . . . the killing of a nation.

"Lithuania has not lost her independence. Lithuania's independence has only temporarily been put aside. Time will come and Lithuania will be free again. This will happen much sooner than you may expect." President Franklin D. Roosevelt issued this statement to a delegation of Lithuanian-Americans on October 15, 1940.

"Political education" has not, in the ensuing years, changed on the face of the globe, but became intensified.

Recent Irony and Ingenuity

The Kremlin must snicker when it reads Norman Peagram's front page headline in the Wall Street Journal:

Is Lithuania Extant?
Its Consul in Chicago
Certainly Thinks So

and that headline is followed by an

AREA COUPLE RECEIVE RETAILING AWARD

Gertrude and Jay Heyman, owners of Fabric Land, Route 22, North Plainfield, New Jersey, were presented with the "Independent Retailer of the Year" Award by the Women's Fashion Fabric Association, a national organization of executives in the home sewing industry.

At a luncheon at Tavern on the Green in New York City, the Heymans were cited for their outstanding contribution to the American home sewing field, as well as their innovation in the merchandising of fabric, crafts and related products.

The couple, who share in the buying and managerial responsibilities at Fabric Land, have been the recipients of many honors and awards. In 1980, they received the International Retailer of the Year Award from Intersew, the worldwide home sewing industry trade group. In 1981, Gertrude Heyman was voted into "Who's Who of American Women" and "Personalities of American Women" publications. She is the daughter of Mrs. Anna Pocius of Watchung, N. J. Jay Heyman, who is an active member of the National Retail Merchants Association, was recently named to the board of the Government and Legal Affairs Committee. This month, he met

Gertrude and Jay Heyman

with Senator Roth of Delaware in Washington, D. C. to discuss governmental rulings as it affects retailing.

Fabric Land was founded over forty-five years ago by Jay Heyman's late father, Philip. Today, Susan Hook—the Heyman's daughter—is manager of the custom decorating department and new commercial division and a "third generation" member who has maintained Fabric Land's rich tradition of being a family-owned and operated business.

Fingers Do the Talking for Gayle Sabonaitis

Since she was a teenager, Gayle Sabonaitis Worcester, Mass. has lived in darkness and silence. But she talks with the tips of her fingers to a world that knows nothing of her handicaps.

Each evening, she crawls to a corner of her apartment house basement, where she taps the Morse code key of a ham radio set.

irresponsibly light-hearted sub-headline:

Burundi's Honorary Envoy,
Meantime, Handles the Job
as a Sideline to: Surgery.

In the same paper, in a more serious and ominous vein, Jean Francois Revel, writing "The United States Is Losing the Salvadoran War of Words", states: "In Central America, the pro-Soviet, pro-Cuban side is labeled as 'democratic' and the other side, supported by the United States, as 'reactionary.'"

Towards Deeper Understanding

"Soviet Genocide in Lithuania" by Dr. Joseph Pajaujis-Javis is a book that is indispensable to understanding the world around us. We should share it with our American friends who will derive a deeper insight into the confusing and ubiquitous Soviet-generated forces operating today. And we certainly should give copies of the book to our children who, subjected to American schools which teach history in a haphazard manner, deserve to know more than a thimbleful of this century's history.

It is a medium in which she is an expert, even though she cannot see, cannot hear, cannot walk.

She holds a full-time job, writes poetry, regularly reads 13 Braille magazines, talks music and sports and recently earned the highest class ham radio license granted by the Federal Communications Commission.

She has been blind since she was 1, deaf since 15. Progressively, she has lost her equilibrium so she must crawl or glide about in a wheelchair. Her senses have been taken away by a relentless and incurable nervous disorder, which has baffled her doctors.

Yet at age 38, Sabonaitis challenges her surroundings with the faculties she has left.

"I have a keen sense of smell and taste and touch," she says. "They take the place of my sight and hearing."

Earning her novice license as a ham radio operator 11 years ago was a struggle. Since she cannot hear, Sabonaitis uses a transducer to understand the dots and dashes. This is a loudspeaker with a piece of plastic the size of half a Ping-Pong ball glued onto it. She places her left hand on the ball and reads the incoming code by feeling the vibrations.

Tapping away at 28 words a minute, Sabonaitis chats on the air for about three hours each evening.

"I hear every word people say with my fingers," she says. "I hear through my hands." A.P.

MOTERYS

LIETUVĖ AKTORĖ PARYŽIUJE

Karolina Masiulytė, jauna Paryžiaus lietuvė, garsėja prancūzų teatre. Teatro kritikai Paryžiaus laikraščiuose palankiai įvertino jos spektaklį—jos pačios parašytą ir režituojamą monologą.

Masiulytė yra ir anksčiau vaidinusi pirmaujančias roles Paryžiuje ir kituose Prancūzijos miestuose. Ji yra taip pat žinoma kaip jautri lietuvio poeto Oskaro Milašiaus kūrinių atlikėja.

Masiulytė yra Angelės Jankauskaitės ir Jono Masiulio duktė. Nors gimusi ir išaugusi Paryžiuje, ji visa širdimi yra prisirišusi prie savo tėvynės, kurią jau du kartus yra aplankiusi. Spaudoje aprašiusi pirmos kelionės į Lietuvą išpūdžius, laimėjo Pasaulio Lietuvių Jaunimo sąjungos konkurso pirmą premiją. Ji dalyvauja aktyviai Paryžiaus lietuvių bendruomenės veikloje.

Daiva Kezienė ir Rasa Razgaitienė, iš New Yorko, rugsėjo 11 d. kalbėjo simpoziume apie lietuvius, kaltinamus dėl nusikaltimų II Pas. karo metu ir jų bylas Amerikoje. Simpoziumą rengė Gage Parko Lietuvių Bendruomenė Jaunimo centro kavinėje, Chicagoje.

Janė Gerdvilienė, ilgametė New Yorko gyventoją, lapkričio 1 d. persikelia į St. Petersburg, Fla. New Yorke apie 30 metų ji aktyviai dalyvavo įvairių organizacijų veikloje. Ilgus metus dirbo Balfe, buvo jo direktorė, 100-tojo Balfo skyriaus pirmininkė. Dalyvavo Lietuvių Bendruomenės veikloje, buvo LB apygardos valdyboje, ėjo ir kitas pareigas. Ilgą laiką mokytoja vo Maironio mokykloje. Veikė atei-

tininkuose, Liet. Fronto Bičiulių New Yorko skyriuje ir buvo valdybų narė, moksleivių ateitininkų globėja.

Aktyviai dalyvavo Kultūros židinio statyme, buvo ilgametė ketvirtadienio popiečių darbuotoja, dirbo Židinio administracijos komitete, visoje eilėje vienkartinį komitetų. Woodhavene turėjo namus, juos pardavus, St. Petersburgė išigijo namus ir žemės, kaip jau yra padarę daugelis newyorkiečių.

Eglė Juodvalkė, dirbanti Radio Liberty redakcijoje Miunchene, Vokietijoje, atvyko į Chicagą praleisti savo atostogų pas tėvus. Rugsėjo 4-6 dienomis ji dalyvavo neolituanų išvykoje Tabor Farmoje, Mich. ir moderavo simpoziumą, tema "Jaunimas šio laiko aplinkoje". Ji taip pat ten pravedė pokalbį apie Europos lietuvių pastangas išsilaikyti vokiškoje aplinkoje. Vėliau—rugsėjo 11 d. ji Santaros Šviesos suvažiavime skaitė savo kūrybos. Aplankiusi savo draugus rytiniame krante, per New Yorką ji sugrįš į Miuncheną.

Eurelija Balašaitienė iš Cleveland, Ohio buvo atvykusi į Los Angeles aplankyti savo pažįstamus ir pamatyti gražiąją Kaliforniją. Toli moji viešnia buvo sustojusi pas p. Mockus, Yucaipoje. E. Balašaitienė yra kelių laikraščių korespondentė ir novelės "Susitikimas Pamyry" autorė.

Jadvyga Kregždienė, Maironio liuanistinės mokyklos mokytoja, ir jaunimo atstovės Nijolė Jankauskaitė, Audrė Lukoševičiūtė ir Laura Šatinskaitė iš New Yorko, dalyvavo mokytojų ir jaunimo savaitės programoje Dainavos stovykloje.

Kas atpažins?—Ar tai tik ne buvusi Konrado kavinė Kaune, Laisvės alėjoje, puikuojasi po nauju pavadinimu Nuotr. V. Kapočiaus

Ann Jillian [Juratė Nausėdaitė] vis dažniau matoma televizijos programose. Rugsėjo 10 d. ji dalyvavo pokalbyje su Merv Griffin. Rugsėjo 11 d. NBC muzikinio teatro "Texaco Star Theatre" spektaklyje sudainavo dvi dainas. Juratė, be to, nominuota "Emmy Awards" premijai už jos vaidmenį filme "Mae West". J. Valaičio nuotr.

Amerikietės žurnalistės knygoje Lietuvos profilis

Amerikoje neseniai išleista Elizabeth Pond knyga "Iš Jaroslavskio stoties—žvilgsnis į Rusiją" (From the Jaroslavsky Station—Russia Perceived). Autorė, dienraščio The Christian Science Monitor korespondentė Maskvoje, yra nesyki lankiusis Pabaltijo šalyse. Ši knyga įdomi tuo, kad ji skiria ypatingo dėmesio Pabaltijui ir ypač Lietuvai, pakartotinai pabrėžia Pabaltijo valstybių skirtingumą ir savitumą. Anot autorės, tautinė problema—tai viena iš dviejų ar trijų didžiųjų problemų, su kuriomis šiandien galinėjasi Sovietų Sąjungos valdžia. Tai, ką Maskva vadina "lokizmu" ir "nacionalistiniais nukrypimais", tebesitęsia ir stiprėja.

Elizabeth Pond apžvelgia Stalino, Chruščiovo ir Brežnevo politiką tautybių atžvilgiu ir prieina išvados, kad įtampa tarp Maskvos tikslų ir nerusų tautų siekių nėra sumažėjusi. Šios politikos raidą ji iliustruoja gausiais pavyzdžiais iš Lietuvos istorijos. Ji primena, kad po karo praėjo aštuoneri metai, kol sovietinei valdžiai pagaliau pavyko numalšinti pasipriešinimą Lietuvoje. Autorė taip pat nurodo į jau Brežnevo laikais, 1972-ais ir 1977-ais metais, Lietuvoje įvykusias demonstracijas bei lietuvių žmogaus teisių gynėjų suėmimus.

Autorė rašo, kad Azijos tautoms sovietinė santvarka atnešė svetimą valdžią, bet drauge pakėlė medžiaginį jų gyvenimo lygį. Tačiau lietuviai, latviai ir estai, prieš jų įjungimą į Tarybų Sąjungą, gyveno daug geriau už sovietinius piliečius; po įjungimo, jų pragyvenimo ir švietimo lygis nusmuko beveik iki rusiškojo. Pabaltiečių savitumo jausmą, pasak Pond, palaiko ir jų skirtinga kultūra bei praeitis, kaip

pavyzdžiui, Lietuvos garbinga istorija, ar Estijos atveju—pilnutinė integracija į Vakarų Europos kultūrą ir visuomenę.

Knygos autoriui didelį išpūdį padarė Lietuvos Katalikų Bažnyčios dinamizmas. Ji pabrėžia Lietuvos katalikų sąjūdžio masinį pobūdį ir mini 1972-ųjų metų pareiškimą religinės laisvės klausimu, po kuriu pasirašė 17,000 lietuvių bei 148,000 pasirašytą prašymą gražinti Klaipėdos bažnyčią. "Lietuvos Katalikų bažnyčią", rašo ji, "be abejo sustiprina galingos lenkų Bažnyčios artumas ir tai, kad Sv. Petro soste sėdi lietuviškai kalbantys lenkų popiežius. Bet Lietuvoje Bažnyčios stiprybė dar labiau remiasi lietuvių katalikų atkaklumu—jie įpraktikuoja savo religiją, nepaisydami oficialiųjų barjerų".

Elizabeth Pond iškelia LKB Kronikos ir kitų lietuvių pagrindžio leidinių svarbą. Jie plačiai dokumentuoja gyvenimą Lietuvoje ir liudija lietuvių laisvės ryžtą,—rašo autorė. (ELTA)

KNYGA APIE MAISTĄ IR LIGAS

Maistas ir ligos. Knygą parašė dr. Petras Kaladė iš Bostono. Jis visą gyvenimą skyrė maisto tyrinėjimui. Knyga 654 puslapių, didelio formato, daug lentelių, paaiškinimų, aptarimų. Išleido Lietuvos Agronomų Sąjunga. Spausdino Juozo Kapočiaus spaustuvė Bostone. Įrišta į kietus viršelius. Kaina—\$20.

Estų mokslininkas Tony Parming, iš Maryland universiteto, parašė knygą apie devynioliktojo ir dvidešimto amžiaus pabaltiečių sąjūdį Amerikoje.

Vienybė, 1982 m. rugsėjo 15 d.

Varpininkų-Liaudininkų suvažiavimo Toronto, Ont. Kanadoje nutarimai

Lietuvos Valstiečių Liaudininkų S-gos ir Varpininkų suvažiavimas įvyko 1982 m. liepos 31 d. Toronto Lietuvių Namuose Kanadoje ir rugpjūčio 1 d. Vasagos vasarvietėje. Suvažiavime pranešimus padarė LVLS-gos prezidento pirm. Grožvydas J. Lazauskas, "Varpo" red. Antanas Kučys tema: "Varpas" ir jo skelbiamos idėjos dabarties ideologinėje bei politinėje išeivijos situacijoje, Liūtas Grinius—Kas toliau? . . . Mintys ateities veiklos reikalui. Jonas Daugėla—Varpininkų srovės ir Liaudininkų S-gos organizaciniai reikalai.

Platų pranešimą Kanados visuomenei padarė VLIKo pirmininkas dr. Kazys Bobelis Toronte ir Vasagos vasarvietėje. Priimti šie nutarimai:

1. Mes, Lietuvos Valstiečių Liaudininkų Sąjungos ir Varpininkų atstovai, susirinkę 1982 m. liepos 31 ir rugpjūčio 1 dienomis Toronto, Ontario, Kanadoje, po 94 metų nuo "Varpo" ir po 80 metų nuo varpininkų politinės reiškesijos—Lietuvių Demokratų Partijos įsteigimo, liudijame, kad idėjos, paskleistos dr. Vinco Kudirkos, dr. Kazio Griniaus, Povilo Višinskio, Gabrielės Petkevičaitės-Bitės, Mykolo Sleževičiaus, Jono Vileišio ir daugelio kitų, sekusių "Varpo" steigėjų pėdomis, tebėra gyvos tiek laisvųjų lietuvių tarpe, tiek ir pavergtojo Lietuvoje.

Sveikiname vienminčius, nežūrint kurioje pasaulio dalyje jie begyventų, ir mintyse jungiamės su tais, kurie šiuos žodžius išgirs ar skaitys, okupantų nuo mūsų atskirti.

2. Valstybinės nepriklausomybės atkovojamą laikydami svarbiausiu mūsų tautos dabarties uždaviniu, mes pabrėžiame, kad tauta ne tik turi būti laisva kitų tautų tarpe, bet ir žmogus turi būti laisvas tautinėje valstybėje.

Mūsų vizijoje naujoji nepriklausoma Lietuva bus kraštas, kur nebus nei dvasinės priepaudos, nei medžiaginio skurdo; kur valdžia bus žmonių renkama, visi piliečiai bus lygiateisiai, niekas nebus išskiriamas dėl pasaulėžiūros, politinių pažiūrų ar tautybės.

Mes tikime, kad kitoms tautoms savo pavyzdžiu šviečiantis humaniškumas, moralinis, intelektualinis, kūrybinis ir socialinės santvarkos pranašumas padarys mažą tarp didelių kaimynų kraštą atsparų ir niekad nenutautinamą.

Tokia yra mūsų naujosios Lietuvos vizija. Ją tokią turėjo 1919 m. ministro pirmininko Mykolo Sleževičiaus pašauktieji savanoriai, tokios Lietuvos vaizdą matė ir tie, kurie žuvo už laisvės idealą nelygioje kovoje su dabartiniais Lietuvos pavergėjais.

Tokia Lietuva yra ir bus mūsų visuomeninio, ideologinio bei kultūrinio darbo ir pastangų tikslas.

3. Stebėdami lietuvių išeivijos visuomeninį gyvenimą, mes apgailestaujame:

a. Kad tebevyksta tokie santykiavimo su pavergtosios Lietuvos propagandinėmis įstaigomis reiškiniai, kurie kenkia pavergtojo krašto laisvinimo pastangoms ir silpnina laisvųjų lietuvių ryžtą dabarties metu svarbiausiai mūsų tautos pareigai.

b. Kad Pasaulio Lietuvių Bendruomenėje ir ypač JAV-ių Lietuvių Bendruomenės organizacijoje reiškiama kryptis paneigti politiniai sąmoningą pliuralistinę visuomenę ir propaguoti nuideologintą ir beidėjinį lietuvių susigrupavimą.

4. Dideliu dvasios pakilimu stebime, kad tautos laisvinimo kova tėvų šalyje iki pat šios dienos yra narsiai ir karžygiškai vedama. Suvažiavimas didžiuojasi, kad šią lemtingą kovą visuotinai remia ir išlaisvinimo viltis puoselėja viso laisvojo pasaulio lietuviai ir jų organizacijos.

Suvažiavimo dalyviai pripažįsta ir džiaugiasi, kad šiai tautos žūtbūtinai kovai iki pat šių dienų sėkmingai vadovauja ir tautos politinę valią pasauliui reiškia Vyriausiasis Lietuvai išlaisvinti Komitetas, kuris dar žiaurios okupacijos metais pajėgė apjungti visos lietuvių tautos politines apraiškas.

Tautos išsilaisvinimo viltys gali būti patikėtos tik lietuvių tautos istoriškai dvasios didybei ir jos nepalaužiamam atsparumui.

Suvažiavimas džiaugiasi, kad iki šių dienų VLIK-as savo veiklą pilnai pateisino, patikino jo veiklos tęstinumą, pilnai pateisino plačios laisvojo pasaulio lietuvių dosnią medžiagišką paramą ir, kiek gyvenamosios kasdienybės aplinka leido, pilnai įvykdė savo išpareigojimus tautai ir laisvojo pasaulio lietuvių visuomenei.

Apgailestaujame, kad metų bėgyje VLIK-o veikla yra susilaukusi puolimo ir žalingos kritikos. Šie užpuoliai buvo patirti ne tik iš okupanto, bet ir iš savųjų. Ypatinai piktinamės, kad VLIK-o veiklą bei jo vadovų ir veikėjų pastangas bando suniekinti lietuvių politiniai junginiai, kurie savo laiką yra lemiamai prisidėję vieningą tautos politinę vadovybę sudaryti, ją išlaikyti ir šiandien dar joje tebedalyvauja.

5. Suvažiavimas konstatuoja, kad didelis politinių junginių skaičius VLIK-e klaidingai vaizduoja mūsų tautos politinį pasiskirstymą, priaugančiai kartai labai sunkiai suprantamas ir tuo pačiu kenkia bendrajai tautos laisvinimo talkai.

LVLS-ga 1963 metais patvirtino VLIK-apsijungimo protokolą tik ta sąlyga, kad jame būtų įrašyta, jog "VLIK-as ieškos galimybių ir skatins giminingoms organizacijoms jungtis tarpusavyje".

Suvažiavimas apgailestauja, kad iki šiol šis reikalas liko užmirštas ir nieko nėra padaryta. Tad suvažiavimas įgalioja S-gos atstovus VLIK-o taryboje iškelti šį klausimą ir stengtis įgyvendinti VLIK-o grupių susitarimą.

6. Suvažiavimas sveikina Lietuvos diplomatinės ir konsularinės tarnybos narius, atliekančius svarbų darbą, siekiant Nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo.

7. Pilnai pritariame principingai "Varpo" žurnalo kryptį, linkėda-

Dalis liaudininkų-varpininkų suvažiavimo dalyvių 1982 m. rugpjūčio 2 d. aplankė savo bičiulį išymų Toronto veikėją Jurgį Strazdą su žmona. Nuotraukoje, [iš k.]—pirmoje eilėje: Mečys ir Faustina Mackevičiai, B. Strazdienė, M. Tamošiūnienė, V. Paulionis, L. Novogrodckienė; antroje eilėje—iš kairės: Jonas Daugėla, dr. Eringis, E. Smilgis, Jurgis Strazdas, G. L. Lazauskas, B. Jackus, Vladas Tamošiūnas, Kanados Tautos Fondo pirm. A. Firavičius.

mi redaktoriui, administratoriui bei bendradarbiams ištvermės ir prašydami rėmėjus bei skaitytojus nenutrūkstamos paramos šio dr. Vinco Kudirkos pradėtam darbui tęsti.

8. Suvažiavimas dėkoja vaišingiems Toronto bendraminčiams, ypatingai suvažiavimo rengimo komitetui ir jo pirmininkui Leonui

Giriniui-Norvaišai, už tas didžiules pastangas ir rūpestį rengiant ir globojant šį suvažiavimą bei jo dalyvius.

Suvažiavimo vardu pasirašo:

Prezidiumas — Leonas Girinis-Norvaiša, pirmininkas; Jonas Daugėla, vicepirmininkas; Viktoras Motušis, sekretorius.

KANADOS LIETUVIŲ FONDO 20-ČIO LEIDINYS

P. LELIS

Kanados Lietuvių Fondas buvo įsteigtas KLB Krašto Tarybos suvažiavime Ottawoje 1962 m. rugsėjo 16 d. taigi šiemet Fondo dvidešimtmetis. Nors šį Fondą įsteigė KLBendruomenė, bet vėliau, pagal Kanados "Corporation Act" Fondas gavo atskirą čarterį ir veikė kaip atskira organizacija, tik keturi Bendruomenės atstovai "ex officio" dalyvauja Fondo Taryboje kaip pilnateisiai jos nariai. Šiuo metu Fondo Tarybą sudaro 16 narių.

Per tą dvidešimtmetį Fondas sukaupe virš \$500,000 kapitalo, sutelkė virš 1000 Fondo narių ir išmokėjo apie \$150,000 pašalpų švietimo ir kultūrinėms organizacijoms.

Jau nuo Fondo veikimo pradžios, telkiant įnašus, Fondo nariai buvo prašomi atsiųsti savo nuotraukas Fondo žinynui, kuris manyta, patarnaus nario tapatybei patikrinti. Bet į tai atsiliepė tik ketvirtadalis narių.

Vėliau sumanyta narių nuotraukas įdėti į numatytą išleisti Fondo žinyną-albumą, nors daugelis narių ir net kai kurie Tarybos nariai buvo abejingi ir priešingi tokio albumo leidimui, jie galvojo "ne tam daviau šimtinę, kad pasireklamuočiau" . . .

Pagaliau 1980 m. lapkričio 8 visuotiniame narių susirinkime leidinio klausimas buvo iškeltas ir prašyta narių konkrečiai pasisakyti ar numatytą leidinį leisti ar ne. Susirinkimas dauguma balsų (75%) nutarė leisti ir ne vėliau 1982 m., kad Fondo dvidešimties metų veikla būtų jame paminėta.

Buvo išrinkta komisija (Jakubikas, Lelis, Bersėnas, Januška, dr. Pacevičius), kuri išsiuntinėjo nariams laiškus, prašydama atsiųsti daugiau nuotraukų ir žinių, nes iki tol turėta tik 260. Iš viso gauta 420 nuotraukų, kurios ir atspausdintos leidinyje.

1981 m. rugsėjo mėn. visa surinkta medžiaga—straipsniai, statistikos duomenys buvo komisijos

patikrinti (perskaityti) ir atiduoti Litho-Art spaustuvei. Prieš tai buvo atsiklausta ir kitų spaustuvių Time-Press Toronte ir Morkūno Chicagoje. Prieinamesnę kainą pasiūlė Litho-Art Toronte (J. Gustainis ir C. Sinkevičius)—\$10,500. Jiems komisija ir atidavė spausdinimą. Pridėjus kitas išlaidas, leidinio spausdinimas kainavo \$11,500. Šiemet liepos 1 d. šis leidinys išėjo iš spaudos ir dabar platinamas Kanadoje.

Spausdinimo lėšas avansavo K.L. Fondas, be to, \$2,000 buvo palikęs specialiai leidiniui leisti vienas miręs Fondo narys.

Siame leidinyje atspausdinta medžiaga—kelių autorių straipsniai, statistikos duomenys, narių ir jų įnašų sąrašai, fotografijos ir t.t.—nėra meno ar literatūros objektai, o tik informacija, pasakanti viską apie KLFondo įkūrimą, jo veiklą ir pasiekimus per intensyvaus darbo dvidešimtį.

Pirmuose puslapiuose įdėti Lietuvos prezidentų paveikslai, Tautos himnas, Lietuvos žemėlapis, gen. konsulo dr. J. Žmuidzino sveikiniamas. Toliau—straipsniai, statistika, diagramos, Fondo čarteris, įstatatai, narių sąrašai ir 420 fotografijų.

Pabaigoje pridėta dar "Spaudos atgarsiai"—iškarpos apie Fondo steigimą ir veiklą. Viso knygoje yra 200 puslapių storesniame kreediniame popieriuje.

Leidiniui medžiagą paruošė ir redagavo P. Lelis, viršelius piešė dail. V. Pazukaitė. Tiražas 1000 egz. Kaina \$15 (kanadiškais dol.) kietais viršeliais, \$12—minkštais. Šią knygą galima įsigyti Toronte: Lietuvių Namuose pas Daunį, Fondo izd. A. Bumbulį, dr. Pacevičių ir P. Lelį.

Provincijoje šią knygą platina Fondo įgaliotiniai. Leidinio reikalais kreiptis adresu: P. Lelis, 32 Weatherell St. Toronto, Ont. M6S 1S7. Užsisakant šią knygą, prie jos kainos reikia pridėti 2 kanadiškus dol. persiuntimo išlaidoms.

Filmuos svarbiuosius lietuvių įvykius

Ne taip seniai Baltų Bendrovės—Baltic Associates Ltd. vedėjas Gintaras Karosas atskleidė naują užsimojimą. Anot G. Karoso, pati naujausia videofilmavimo aparatūra sudaro daug, daug galimybių įrašyti į spalvuotas ir garsines juosteles lietuvių kultūrinį gyvenimą ir įamžinti pokalbius su žymiais lietuviams dailininkais, rašytojais, tautodailės dirbėjais ir visuomenininkais.

— Nors pati aparatūra yra brangoka,—aiškino G. Karosas,—jos gaminiai—videofilmai yra daug praktiškesni ir pigesni už kinematografinius filmus. Nutraukus vaizdą ar įvykį videofilmu, jį galima tuojau pat rodyti televizijos ekrane, naudojant specialų prietaisą. Viena mažutė videofilmo diska gali susukti vaizdus iki 2 valandų trukmės. Galima vietoj ištrinti nereikalingą ar subrokintą vaizdą ir iš naujo filmuoti.

Fotoaparatas yra lengvutis, automatiškai nustatęs fokusą. Jis veikia su baterijomis.

Baltic Associates jau padarė pagrindinę investiciją į videofilmavimo aparatus. Dar reikės įgyti perfilmavimo ir dubliavimo prietaisus ir spalvų derintuvus.

Baltic Associates eventualiai planuoja paruošti seriją įvairaus ilgio ir turinio dokumentinių filmų. Tie videofilmai bus spalvuoti anglų ar lietuvių kalbomis, pagal reikalą. Tie filmai, bus galimi padauginti ir išplatinti, turės mokslinės, edukacinės ir pramoninės, liuanistinės mokykloms ir organizacijoms. Pašnekėsiai su įžymiais žmonėmis, istorinių paminklų (bažnyčių, tautinių namų ir kapinių), taip pat muziejų pavaizdavimas turės istorinės vertės.

Baltic Associates paruoš audimo, rankdarbių gaminimo, net tautinių

šokių pamokų videofilmus, kuriuos galės panaudoti, kaip pagalbinę švietimo priemonę, liuanistinės mokyklos ir jaunimo organizacijos. Bus galima nufilmuoti dainininkus, šokėjus, kalbėtojų ir mokslininkų paskaitas bei minėjimus. Vėliau klubai ir organizacijos tokius filmus galės rodyti organizacijų susirinkimuose per televiziją ar per specialų video ekraną, kurio kaina netrukus atpigs. Tokių filmelių rodymas senukų prieglaudose būtų ir pramoga. Kai kuriuos filmus būtų galima dubliuoti angliškai ir rodyti kitataučiams tarptautiniuose festivaluose ar parodose, jau nekalbant apie mokyklas ir universitetus.

Tokie yra Baltic Associates Ltd. nauji užmojai. Pirmą darbo fazę yra medžiagos surinkimas. Pradžią yra. Ne taip seniai buvo nufilmuoti dail. Kulpavičius ir verslininkas Jonas Karvelis Floridoje. Jono Stundžios pravedti seminarai Lawrence, Massachusetts, kurių tikslas nušviesti lietuviškai nebekalbančius tautiečius apie mūsų kalbą ir kultūrą, buvo nufilmuoti su įdomiais lankytojų komentarais. Gegužės 30 m. nufilmuoti Lietuvių tautinės parapijos išvyka ir tautinės kapinės Lawrence, Mass.

Baltic Associates užmezgė ryšius su kitais lietuviams videofilmininkais, kaip pavyzdžiui, su G. Peniku New Yorke, Žemaitaičiu Kansas City, Kansas. Pageidaujama sueiti į kontaktą su kitais filmininkais ypač Clevelande, Detrote ir Chicagoje.

Filmavimo tikslams Baltic Associates vedėjas G. Karosas keliauja tarp birželio 4 ir 21 d. Birželio 5-6 filmuoja Baltimore, Md. tradicinį Lietuvių Festivalį miesto centro aikštėje. Po to aplankys Lietuvos atstovą dr. S. Bačkį Washingtone. Pasuks į Pennsylvania angliakasių

Gintaras Karosas [viduryje] su St. Petersburgo, Fla. jaunimu, kurių tarpe dr. Kazimiero ir Dalės Bobekų dukros.

rajoną, kur su Frackvilės lietuvių klebonu kun. A. Bartkum aplankys ir filmuos istoriškai įdomius vaizdus ir pastatus. Birželio 9-10 d. d. Toronto nutrauks Lietuvių Tautinius Namus bei kitus centrus, įskaitant ir Tėviškės Žiburių redakciją.

Grižęs Amerikon, G. Karosas filmuos Clevelande liaudies meno kūrėjus Degutį ir Poškočiumą. Taipgi East St. Louis, Ill. lietuvių tautinių šokių grupę. Maždaug birželio 17 ar 18 d. nuvyks į Tennessee valstybę, į Murfreesboro (netoli Nashvillės), pas kalvį Larry Yatužis. Šis Amerikos lietuvis yra įdomi asmenybė dėl to, kad būdamas "arklininkas", jis ketina įvesti žemaitukų arklių veislę į Ameriką. Yatužis net tuo reikalu rimtai

tarėsi su veterinariais dr. Leonu ir Alminu. Grįždamas iš Murfreesboro G. Karosas dar kartą užsuks į Pennsylvania angliakasių rajoną. Tos 4,000 mylių kelionės metu susukta daug įdomių videofilimų.

O tai tik pradžia! Užtat Baltic Associates Ltd. kreipiasi į lietuvių visuomenę su prašymu padėti išvystyti lietuvių kultūros užfiksavimą videofilmuose. Tai bus neįkainojamas kultūrinis lobynas. Jie laukia pasiūlymų, ką filmuoti; pranešimų apie planuojamus renginius ar suvažiavimus. Visi patarimai ir pranešimai bus mielai priimami. Malonėkite kreiptis į Baltic Associates Ltd., P. O. Box 8248, Boston, Mass. 02114. Telefonas: (616) 269-4455. **AMB**

TOMAS BUDREIKA BAIGĖ LAIVYNO AKADEMIJĄ

Tomas Algis Budreika, 21 m. amžiaus, inž. Romo ir prof. Janės Budreikų sūnus, birželio mėn. garbės pažymiu baigė Massachusetts Maritime Academy Buzzards Bay Cape Code ir gavo Bachelor of Science laipsnį jūros transporto srity. Išlaikęs Coast Guard egzaminus gavo Coast Guard leidimą kaip "Third Mate of Steam and Motor Vessels of any gross tons upon oceans; also Radar Observer".

Akademija reikalauja 180 dienų jūros praktikos vasaros metu.

Tomas Algis Budreika ją atliko plaukiodamas akademijos laivu ir komerciniais laivais į Kanadą, Bermudą, aplink visą Amerikos pakraštį, pradedant Quebecu, pro

Panamos kanalą į Californiją. Taip pat plaukė į Caribų salas, Puerto Rico ir kitur.

Tomas yra baigęs Catholic Memorial High School ir Bostono liuanistinę mokyklą 1978 m. Jis taip pat yra prityręs "lifeguard", teniso ir slidinėjimo entuziastiškas mėgėjas.

Dr. Saulius Naujokaitis, kelerius metus dirbęs National Institutes of Health liginės (prie Washingtono) moksliniuose tyrinėjimuose, pakviestas Georgetown universiteto medicinos mokyklos vidaus ligų dėstytoju assistant professor titulu.

Sparčiai auganti milijoninė

LIETUVIŲ FEDERALINĖ KREDITO UNIJA

KASA

Yra geriausia ir patogiausia bankinė įstaiga visiems lietuviams.

- KASA už paprastas taupymo sąskaitas moka **9%**
- Už IRA pensijų indėlius KASA šiuo metu moka **13%**
- Už didelius ir mažus sertifikatus KASA moka kiek galima aukščiausius procentus.
- Visiems taupytojams KASA lengvomis sąlygomis suteikia visų rūšių paskolas.

—KIEKVIENO ASMENS INDĖLIAI KASOJE APDRAUSTI IKI 100,000 DOL.—

KASOS įstaiga veikia savaitės dienomis nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, o penktadieniais iki 6 val. ir šeštadieniais iki 5 val. vak.

KASOS adresas: 86-01 114th Street, Richmond Hill, N. Y. 11418. Telefonas: [212] 441-6799

KASA kviečia visus jungtis į lietuvišką taupymo įstaigą.

ATIDARYTAS NAUJAS DANTŲ GYDymo CENTRAS

DR. DONATAS ALEKSANDRAVIČIUS, VEDEJAS

Metro Dental Service, P. C.

116-06 MYRTLE AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y. 11418

Prieinamos kainos, modernūs įrenginiai, patogus privažiavimas Jamaica ir Myrtle Ave. autobusais, atidarytas kasdien vakarais ir šeštadieniais.

SKAMBINTI: [212] 441-0909

Susitarti dėl laiko ir pasitikrinti kainas

Pamaldos už Juliaus Zalatoriaus sielą

Tėvų Jėzuitų koplyčioje, Chicagoje, rugpjūčio 29 d. 11:15 val. ryto buvo atnašautos šv. mišios už savanorio kūrėjo a. a. Juliaus Zalatoriaus sielą.

Šv. Mišias laikė ir pamokslą pasakė kun. L. Zaremba. Giedojo sol. Praurimė Ragienė, vargonais palydint muz. M. Matekaičiui.

Po pamaldų dalyviai buvo pakviesti dukters Leontinos ir dr. Vyt. Dargių, sūnaus Vytauto ir Birutės Zalatorių į Zalatorių namus Berwyne, Ill., pietų. Ten buvo parodytas ir filmas iš velionio gyvenimo Wisconsin. A. a. J. Zalatorius mirė rugpjūčio 4 d. Phillips, Wisc., sulaukęs 82 m. amžiaus.

MIRĖ ALEKSANDRA BALČIŪNIENĖ

Los Angeles, Cal. — Seniau mirusio rašytojo Juozo Balčiūno-Svaisto, našlė mirė sulaukusi 84 m. amžiaus. Aleksandrai buvo padaryta labai sunki širdies operacija, kurios neatlaikiusi rugpjūčio 22 d. mirė. Jos laidotuvėmis rūpinosi Balčiūnų dukra Birutė Petrušaitienė iš Kanados. Rugpjūčio 23 d. velionė po gedulingų pamaldų šv. Kryžiaus bažnyčioje buvo palaidota to paties vardo kapuose. Jos laidotuvėse dalyvavo daug žmonių. Religinis patarnavimas atliko šv. Kazimiero kunigai.

Paskutiniu metu Aleksandra gyveno Santa Monika, su draugių pagalba atvykdavo ir į lietuvių bažnyčią ir iš savo kuklių pajamų paremdavo ne tik parapiją, bet ir kiekvieną lietuvišką reikalą.

Pranciškonas Jeronimas Petrauskas, jau seniai gyvena Izraely ir dirba pranciškonų misijoje.

MIRĖ JONAS ČEKANAUSKAS

Liepos 15 d., West Lake, Village, Cal. ligininėje mirė Jonas Čekanauskas, Lietuvos Gen. Konsulo Vytauto Čekanausko tėvelis, 84 m. amžiaus, Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės savanoris-kūrėjas. Liepos 19 d. po pamaldų Šv. Kazimiero bažnyčioj buvo palaidotas Los Angeles Šv. Kazimiero bažnyčios kapuose. Laidotuvėse dalyvavo pilna bažnyčia žmonių. Šauliai ir ramovėnai pravedė laidotuvių tvarką.

Jonas Čekanauskas paliko visiem gero lietuvių-kataliko pavyzdį. Likęs našliu, rūpinosi savo vaikų auklėjimu. Atvykęs į Ameriką sunkiai dirbo ir savo sūnų Vytautą išleido į mokslus. Jo sūnui tapus Lietuvos konsulu, jis tuo labai didžiavosi ir džiaugėsi.

Tėvas Tadas Degutis, pranciškonas, rugsėjo 5 d. mirė Toronte, Kanadoje. Rugsėjo 11 d. palaidotas pranciškonų sklypelyje šv. Jono kapinėse Middle Village, N. Y. Jo palaikai buvo atvežti į Brooklyną rugsėjo 10 d., po gedulingų pamaldų Toronte. Buvo gimęs 1914 m. Trakų aps. Vienuoliu tapo Amerikoje 1965 m., kunigu išventintas 1969 m. Lietuvoje dirbo Marijampolės marijonų spaustuvėje, vėliau Kaune Ryto ir Žaibo spaustuvės administratorium. Amerikoje daug dirbo su jaunimu.

Vytautas Plučas žuvo automobilio nelaimėje rugpjūčio 13 d. prie Dunville, Ont., kur su draugais buvo nuvažiavęs į vasarnamį poilsio. Velionies draugo vairuojamas automobilis susidūrė su kito jaunuolio automobiliu. Iš 5 keleivių automobilyje žuvo tik vienas Vytautas. Palaidotas Šv. Jono kapinėse rugpjūčio 17 d.

Kas Amerikoje gyvens 2,000 metais?

Kompiuterių pagalba spėjama, kokios kilmės amerikiečiai šioje šalyje gyvens ateinantį šimtmetį. Apžvelgus naujųjų imigrantų ir jų kilmės kraštų rodiklius, spėjama, kad didžiausio gyventojų prieauglio reikia laukti ispanų kilmės ateivių. Jų šeimos Amerikoje didesnės už tautinį vidurkį. Ispaniškai kalbančių šeimų prieauglis yra 30-50% didesnis.

Žinodami, kad 1980 metais amerikiečių buvo 226.5 milijono tyrinėtojai tvirtina, kad 1990 metais jų bus 248 mil., o 2000 metais jau 267 mil.

Juodųjų, kurie 1980 m. sudarė 11.5% visų gyventojų, 2000 metais sudarys 12.4% arba apie 33.5 milijono.

Ispanų kilmės amerikiečių vėliausiam gyventojų surašyme buvo 6.4%, iki 2000 m., jie sudarys 8.6 ir jų bus apie 23 mil. Per ateinančius kelis dešimtmečius Amerikoje

baltų žmonių iš Europos proporcija mažės.

Iki šio dešimtmečio pabaigos tie balti, ne ispanų kilmės žmonės, kurie nuo pat kolonijinių dienų sudarė pagrindinę Amerikos etninę grupę, sudarys 77%, o iki 2000 m. jų bus 75%, kada 1980 metų surašyme jų buvo 80%.

ATEIVIAMS IŠ LIETUVOS ĮSTATYMŲ GLOBA

Ryšium su bylomis dėl vadinamų karo nusikaltėlių, Amerikos Lietuvių Tarybos pirm. dr. K. Sidlauskas pasiuntė raštus įvairioms Washingtono įstaigoms, primindamas, kaip negalima pasitikėti Sovietų įstaigų paruošiamais dokumentais ir liudijimais. Be kitų, gautas atsakymas kongresmeno H. Washingtono, kuris užtikrina, kad JAV reziduojantieji asmenys pasiliks pilnoje JAV įstatymų globoje.

Vienybės bendradarbio Vytauto Zalatoriaus ir Leontinos Janinos Zalatoriūtės, dr. Vytauto Dargio žmonos tėveliui.

Juliui Zalatoriui

Wisconsin mirus, gilią užuojautą reiškia Vienybės leidėjai, redaktoriai ir Redakcinė kolegija.

Vytautas Beleckas ir sūnus Jonas, sav. Winter Garden svetainės, 1883 Madison St., Ridgewood, N.Y. 11227. Telef. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogomis. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniam ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y. 11418
Telefonas: Virginia 6-1800

WALSH & CASSESE

FUNERAL HOME, INC.

104-38 JAMAICA AVENUE

RICHMOND HILL, N. Y. 11418

212-849-2775

212-843-4620*

OUR CHAPELS CAN ACCOMMODATE 200 PERSONS.

PARKING ON PREMISES.

J. MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MODERNI, VĖSINAMA KOPLYČIA

A. J. BALTON-BALTRŪNAS

LICENSED MANAGER AND NOTARY PUBLIC

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211

Tel. STagg 2-5043

Juozas Kavaliauskas

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

Licensed Pennsylvania and New Jersey

1601 S. SECOND STREET, PHILADELPHIA, PA.
Telefonas DEwey 4-5136

VIENYBĖ

Tautos šventė paminėta sekmadienį, rugsėjo 12 d. Minėjimą rengė Liet. Bendruomenės I-oji apylinkė. 11 val. Apreiškimo par. bažnyčioje įvyko iškilmingos mišios, o pamokslą pasakė Liet. Katalikų Šalpos vedėjas kun. Kazimieras Pugevičius. Minėjimo akademinė dalis buvo parapijos salėje. Paskaitą skaitė Vytautas Vaitiekūnas, o seserys Nina ir Laima Jankauskaitės padeklamavo Maironio poezijos. Minėjimą pravedė Pranė Ažuolienė. Po minėjimo įvyko vaisės, kurias rengė Liet. Kat. Moterų 29 kuopa.

Komp. Jeronimo Kačinsko parašytą muziką pagal Stasio Santvaro išverstą šv. Pranciškaus "Saulės giesmę" newyorkiečiams atliks Berkeley kolegijos studentų choras su solistais ir orkestru iš Bostono lapkričio 13 d., šeštadienį, Kultūros židinyje. Koncerte dainuos ir solistė Gina Čapkauskienė, iš Kanados. Koncertas įvyksta užbaigiant šv. Pranciškaus gimimo 800 metų sukakties minėjimą. Pradžią 7 val. vak.

Dail. Česlovo Janušo kūrinių paroda, skirta jo 50 metų kūrybos ir 75 metų amžiaus sukakties progai, turėjusi įvykti Kultūros židinyje lapkričio 6-7 dienomis, nukeliama vėlesniam laikui. Parodą rengia LB New Yorko apygardos valdyba.

Maironio lituanistinė mokykla rugsėjo 11 d. pradėjo naujuosius mokslo metus. Pamokos vyksta Holy Child Jesus parapijos mokykloje, 111th Street ir 85th Rd., Richmond Hill.

New Yorko Lietuvių gydytojų draugijos valdyba sukvietė narių, Rytinio pakraščio valstijose, susirinkimą dr. B. Jankausko rezidencijoj Fort Salonga.

Susirinkimui vadovavo dr. V. Avizonis. Pagerbus mirusius draugijos narius, pranešė apie praėjusį rudenį Chicagoj, įvykusį lietuvių gydytojų suvažiavimą ir jo nutarimus. Jame aktyviai reišėsi draugijos trys nariai. Pranešimą papildė dr. J. Kriauciūnas, paminėdamas apie suvažiavimo simpoziumą ir nutarimus, ypač liečiančius ryšius su Lietuvos gydytojais.

Pranešė, kad Ohio lietuviai gydytojai priėmė rezoliuciją, reikalaujančią lietuvių gydytojų suvažiavimuose paskaitas skaityti lietuvių kalba, nes turim pakankamai lietuvių gydytojų mokslininkų. Šio susirinkimo dalyviai rezoliuciją parėmė. Kita rezoliucija, smerkianti Lietuvoj lietuvių rezistentų priverstinį "gydymą" psichiatrinėse ligoninėse, taip pat priimta ir pasiūsta Amerikos gydytojų sąjungai.

Susirinkimui sekretoriavo dr. L. Giedraitienė.

Nutarė pasveikinti jau 92 m. sulaukusį dr. V. Jurgelevičių ir 80 m. einantį dr. A. Matiuką. Dr. V. Avizonis skaitė paskaitą apie glaukomą. Vaizdžiai pateikė žinių apie ligos praktišką diagnozavimą ir gydymą.

Liudo Sagio vadovaujamas Clevelando tautinių šokių ansamblis "Grandinėlė" koncertuos newyorkiečiams lapkričio 7 d., sekmadienį, Richmond Hill High School salėje. Tai bus Romo Kezio vadovaujamos radijo programos **Laisvės žiburio** rudens koncertas. Po programos, Kultūros židinyje bus svečių susitikimas su New Yorko visuomene.

Kap. Zigmas Raulinaitis, ilgametis žurnalo **Kario** redaktorius, neseniai pasitraukęs iš tų pareigų ir jas užleidęs Vladui Sakaliui, pastarajam persikėlus gyventi į Kaliforniją, vėl sugrįžo prie žurnalo. Jau suredaguotas 6-asis šių metų numeris ir netrukus išėina iš spaudos.

Dr. Marija ir Aleksas Žemaičiai, iš Leonia, N. J., dalį savo atostogų praleido keliaudami po Europą. Aplankė ir gimines bei pažįstamus Lietuvoje.

LB Queens apylinkė spalio 10 d. Woodhavene, Congregational bažnyčios salėje rengia lietuvių literatūros klasiko Vinco Krėvės-Mickevičiaus šimto metų gimimo sukakties paminėjimą. Minėjime dalyvaus ir rašytojo duktė Elena Mošinskienė iš Philadelphijos.

Savo 50 metų jubiliejų ruošiasi paminėti Lietuvių Darbininkų Draugijos 7-oji kuopa. Tas minėjimas bus lapkričio 13 d. Fifi salėje, Woodhavene. Jau penkiasdešimt metų ši LDD kuopa apjungia daug lietuvių darbininkų kultūrinėje ir politinėje veikloje. Ji turi savo atstovus New Yorko Alte, remia lietuvių spaudą, kultūrinės organizacijos, kasmet rengia Dariaus ir Girėno skridimo minėjimus. Sukakties proga numatomas išleisti leidinėlis su kuopos veiklos apžvalga ir sveikinimais. Kuopos ilgametė pirmininkė yra newyorkietė veikėja Bronė Spūdienė.

Su savo tėveliais atostogaudamas Palangoje, Salomėjos Narkėliūnaitės krikšto sūnus Alfredukas prisiminė savo tetą Amerikoje ir jai prisiuntė šią nuotrauką. "Laiwo" fone – pėsčiųjų tiltas Palangoje.

Clevelando "Grandinėlės" šokėjos, kurias matysime Laisvės Žiburio radijo programos koncerte lapkričio 7 d. V. Bacevičiaus nuotr.

Jonas Kas-Kasmauskas, kopdamas jau į antrąjį šimtmetį, Vienybei atsiuntė dar vieną dovaną—\$300 auką. Nuoširdžiai dėkojame mūsų ilgamečiui rėmėjui, kurio ilgo amžiaus paslaptį tikimės netrukus turėsime progos atskleisti Vienybeje.

New Yorko ramovėnų skyrius rugsėjo 18 d., šeštadienį, Kultūros židinyje rengia Antano Rukšos knygos "Kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės" III-ojo tomo sutikimą. Knygą aptars Bronius Balčiūnas, meninę programą atliks dailiojo žodžio skaitovė Irena Veblaitienė. Pradžią 7 val. vak.

Seton Hall Universiteto radijo stoties WSOU-FM vadovybė praneša, kad po vasarinės pertraukos, nuo rugsėjo 15 d., vėl reguliariai transliuos lietuviškąją radijo programą anglų kalba, pavadintą: "The Music of Lithuania".

Programa bus girdima įprastu laiku: trečiadienį vakarais nuo 6:05 iki 7:00 val., 89.5 FM banga.

Jau 16-ka metų programai vadovaus dėstas tame universitete prof. dr. Jokūbas Stukas.

Programos tikslas yra: supažindinti plačiąją Didžiojo New Yorko ir New Jersey visuomenę su lietuvių veikla, kultūra ir troškimais. Kiekvieną savaitę apie kultūrinę vertybę, istoriją, kalbą, papročius; taip pat apie pastangas atgauti Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę.

Elizabeth, N. J., LB N.J. apygardos valdyba, su ją sudarančių LB apylinkių atstovais, paminės JAV LB 30 metų ir apygardos suorganizuotos tautinių šokių grupės "Liepsna" 10 metų veiklos sukaktį spalio 30, šeštadienį, Svč. Trejybės parapijos salėj, Newark, N. J. bendru renginiu.

J. Daugirdo vadovaujamas "Jinai ir trys gintarai" iš New Yorko ir vietinė tautinių šokių grupė Liepsna atliks meninę dalį.

Sokiams gros J. Daugirdo orkestras. Kalbės LB Newarko apylinkės ir kitų organizacijų veikėjas Kazys Trečiokas.

Mykolas Drunga, Vienybės redakcinio kolektyvo narys skaitė paskaitą apie Čiurlionio muziką Akademinio Skautų sąjūdžio studijų dienose rugpjūčio 27-29 dienomis Tabor Farmoje, Sodus, Mich.

NEGALINTIEJI ATSIKVIEST ARTIMŲJŲ IŠ LIETUVOS— PRANEŠKIT ALTUI

Tar. S-gos vadovybė vis dar tebekliudo iš Lietuvos parsikviesti savo šeimos narius: žmonas, vyrus, vaikus. Artėja Madrido konferencija, kurioje Amerikos Lietuvių Taryba ruošiasi per lietuviams draugingas delegacijas tai priminti. **Prašomė skubiai prisiūsti negaunančio leidimo atvykti iš Lietuvos vyro ar žmonos adresą**, nuo kada ir kiek kartų leidimo buvo prašoma, paduodant ir adresą, kas iš Amerikoje gyvenančių stengiasi atsikviesti. Informacijas siųsti: Lithuanian American Council, 2606 West 63rd Street, Chicago, IL 60629.

Vienybė, 1982 m. rugsėjo 15 d.